

The Journal of Academic Social Science Studies

JASSS

International Journal of Social Science

Doi number: <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS2717>

Number: 32 , p. 225-247, Winter III 2015

HATİCE TURHAN SULTAN EVKAFI'NIN H. 1111-12 / 1112-13 (M. 1700-1701 / 1701-1702) TARİHLİ MUHASEBE BİLANÇOLARI

HATICE TURHAN SULTAN FOUNDATION'S ACCOUNTING STATEMENTS DATED

H. 1111-12 / 1112-13 (M. 1700-1701 / 1701-1702)

Yrd. Doç. Dr. Kadir ARSLANBOĞA

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Özet

Hatice Turhan Sultan, I. İbrahim'in hasekisi ve IV. Mehmed'in annesidir. Osmanlı tarihinde uzun dönem valide sultanlık makamında bulunanlardan biri de kendisidir. Mizaç itibariyle cömert ve hayırsever olan Hatice Turhan, Safiye Sultan tarafından temelleri atılan, ancak III. Mehmed'in vefatı nedeniyle yarım kalan Eminönü'ndeki cami inşaatını tamamlamıştır. Cami ile birlikte çevresine türbe, sebilhane, mekteb, darulkurra, hünkar kasrı ve Mısır Çarşısı inşa edilerek bir külliye vücuda gelmiştir. Hatice Turhan, Yeni Cami Vakfı'yla birlikte çeşitli vakıflarda kurmuştur. Tüm vakıflarının yönetimi ise Yeni Cami Vakfı tarafından yapılmaktaydı. Çalışmada Hatice Turhan Sultan Evkafı'nın Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde Evkaf Harameyn Muhasebeciliği Defterleri envanterine kayıtlı 1093 ile 1148 numaralı defterlerdeki H. 1111-12/1112-13 (M. 1700-1701/1701-1702) tarihlerini kapsayan muhasebe bilançoları incelenmiştir. Çalışmada vakfın gelir kaynaklarının neler olduğu ve ne kadar gelir elde ettiği ile giderlerinin mahiyeti ve dağılımları incelenecektir. Ayrıca bilançolar vasıtasıyla vakfın kuruluşundan 39 yıl sonrasındaki malî durumu da ortaya konulacaktır. Bilançoların transkriptleri de çalışmanın eklerinde verilmiştir.

Anahtar kelimeler: Vakıf, Hatice Turhan Sultan, Muhasebe Bilançoları, Yeni Cami Külliyesi

Abstract

Hatice Turhan Sultan was haseki sultan of I. İbrahim and the mother of IV. Mehmed. She was one of those who held the sultana position for a long term in Ottoman history. Being generous and philanthropist as the nature of her temperament, Hatice Turhan completed the mosque construction in Eminönü which was founded by Safiye Sultan but left half finished due to the death of III. Mehmed. A külliye emerged around this mosque along with the construction of tomb, water fountain, school, darulkurra, sultan palace and Spice Bazaar. Hatice Turhan established a variety of foundations apart from the Foundation of New Mosque. The administration of these foundations was undertaken by the Foundation of New Mosque. This study investigates the Hatice Turhan Sultan Foundation's accounting statements including the dates H. 1111-12/1112-13 (M. 1700-1701/1701-1702) and registered in Books of Harameyn Foundations Accounting no. 1148 in Prime Ministry Ottoman Achieve under no. 1093. The study will investigate the income sources of the foundation, amount of incomes and the quality and

distribution of expenses. In addition, financial condition of the foundation, 39 years after its establishment, will be revealed through these statements. Transcripts of the statements are attached to the present study.

Key Words: Foundation, Hatice Turhan Sultan, Accounting Statements, Kulliye of New Mosque

1. GİRİŞ

Hatice Turhan Sultan, I. İbrahim'in hasekisi ve IV. Mehmed'in validesidir. Kendisinin Rus asıllı olduğu ve on iki yaşında Kırım Tatarları'na esir düştüğü söylenilmektedir. Kör Süleyman Paşa tarafından satın alınan Hatice Turhan, Kösem Sultan'a hediye edilmiştir. Harem'de iyi bir eğitim alan Hatice Turhan, Kösem Sultan tarafından Sultan İbrahim'e sunulan ilk cariye'dir. Hatice Turhan, genç yaşta (2 Ocak 1642) IV. Mehmed'i dünyaya getirerek Haseki Sultan ünvanını almıştır (Uluçay, 2012, s. 93-94; Karaca, 2012, s. 423-24).

IV. Mehmed'in tahta geçtiği 8 Ağustos 1648 tarihinde Hatice Turhan, padişahın annesi olması hasebiyle Valide Sultan olmuştur. Ancak, Kösem Sultan oğlu IV. Murad'ın vefatı ertesinde Eski Saray'a gitmemiş ve 1651 yılına kadar Valide Sultan olarak haremde bulunmuştur. Hatice Turhan Sultan, kayınvalidesinin vefatına kadarki bu üç yıllık süre zarfında geri planda kalmıştır. Oğlunun küçük yaşta padişah olması ve kendisinde tecrübesiz olmasından dolayı valide sultanlığının ilk yıllarında sıkıntılı bir süreç geçirmiştir. Ancak, 1656 yılında Köprülüler sadaretinin başlamasıyla birlikte hem devlet hem de saray daha rahat bir döneme geçiş yapmışlardır. Köprülülerin sadarettaki marifetleri sebebiyle Turhan Sultan devlet işlerinden zaman içerisinde uzaklaşmıştır. 5 Temmuz 1683 tarihinde Edirne'de vefat eden Turhan Sultan'ın cenazesi İstanbul'da Yeni Cami yanındaki türbeye defnedilmiştir. IV. Mehmed'den sonra bir kızı daha olduğu zikredilen Turhan Sultan'ın, Yusuf isminde İstanbul'da yaşayan bir kardeşinin bulunduğu da bilinmektedir (Uluçay, 2012, s. 94-96; Karaca, 2012, s. 424-25).

Turhan Sultan, dinine bağlı, cömert, hayırsever ve hırslı olmayan bir kişiliğe sahipti. Valide sultanlık döneminde hayır ve hasenatta bulunarak hayır eserler inşa ettirmiştir. İlk hayratı Beşiktaş'ta 1653 tarihinde yaptırdığı ve bugüne erişmemiş olan çeşmedir. Turhan Sultan, Çanakkale'de boğazın iki tarafında Fatih Sultan Mehmed'in inşa ettirdiği kalelerin güneyine doğru iki kale (Rumeli'de Seddülbahir/Anadolu'da Sultaniye ya da Kumkale) yaptırmıştır. Kalelerin içlerinde cami, sıbyan mektebi, hamam, ev, çarşı ve dükkanlar bulunmaktaydı (Uluçay, 2012, s. 94-96; Peirce, 1996, s. 279-80; Karaca, 2012, s. 425).

Turhan Sultan'ın asıl hayratı ise, yapımına 1597 yılında Valide Safiye Sultan tarafından başlatılan, fakat III. Mehmed'in vefatı ertesinde Valide'nin Eski Saray'a gönderilmesiyle birlikte yarım kalan Eminönü'ndeki Yeni Cami inşaatının tamamlanmasıdır.¹ 1663-1664 tarihinde tamamlanan Yeni Cami'nin² açılışı 1665 yılında yapılmıştır. Yeni Cami çevresine; türbe, sebilhane, mekteb, darulkurra, hünkar kasrı ve Mısır Çarşısı olarak bilinen Sûk-ı Cedid inşa ettirilerek bir külliye oluşturulmuştur. İlerleyen zamanlarda külliye kütüphane, muvakkithane, bir türbe ve sebiller ilave edilmiştir.³

Hatice Turhan Sultan, Yeni Cami Vakfı'ndan sonra Çanakkale Kaleler Vakfı, Haremeyn Vakfı, Para Vakfı ve Ayasofya Cami'sinde Kur'an okunması için vakıf kurmuştur. Kurulan bütün vakıfların merkezi ve vakıfların mütevellilik, nazırlık ile muhasabe işlemleri Yeni Cami

¹ Hayratla bulunmak isteyen Turhan Sultan'ın yarım kalmış camiyi seçme nedenleri, Eminönü'nün o zamanki durumu ve cami inşaatı ile alakalı geniş bilgi için bkz. (Thys-Şenocak, 2009, s. 213-278).

² Yeni Cami'nin mimari özellikleri için bkz. (İstanbul Yeni Cami ve Hünkar Kasrı, 1944; Ülgen, 1942, s. 387-398).

³ Abdi Paşa, külliye inşaatı için 3.080 kese akçe sarfolunduğunu belirtmiştir. Yine açılış merasimi için bkz. (Abdi Paşa, 2008, s. 212-14; Çobanoğlu, 2013, s. 439).

Vakfı tarafından icra edilmekteydi. Kurulan bu vakıfların faaliyetlerini sürdürebilmesi amacıyla da; İstanbul'da Yeni Cami civarında dükkanlar, arsalar ve Mısır Çarşısı; Mahmud Paşa Mahallesi'nde arsalar, Azebler Mahallesi'nde arsa, Rumeli'de İzdin, Yenişehir, Velesin, Alasonya kazalarında köyler, Çanakkale'deki kalelerin içerisindeki mülkler; Bergama ve Soma kasabalarındaki dükkan, hamam ile çeşitli mülkler vakfedilmiştir.⁴

2. Hatice Turhan Sultan Evkafı'na Ait Muhasebe Bilançoları

Vakıf muhasebe bilançolarının en önemli hususiyeti, vakfiyelerde belirtilen gelir ve giderlerin reel durumunu göstermesidir. Bununla birlikte vakfiyelerde gelir sağlayıcı (akarat) mülklerin sayısı ve mahiyeti sıralanmasına rağmen, bunların hem vakfın kurulduğu dönemde hem de yıllar içerisinde piyasadaki konumlarını ortaya koyan yegane vasıta vakıf muhasebe bilançolarıdır. Aynı şekilde muhasebe bilançolarındaki giderlerde meydana gelen değişiklikler de zaman içerisinde vakfın faaliyet alanlarının artıp artmadığını bize göstermektedir.

Çalışmada Hatice Turhan Sultan Evkafı'na ait H. 21 Ramazan 1111-2 Şevval 1112 (M. 12 Mart 1700-12 Mart 1701) ve H. 3 Şevval 1112-12 Şevval 1113 (M. 13 Mart 1701-12 Mart 1702) tarihlerine ait iki senelik güneş yılını kapsayan muhasebe bilançoları incelenmiştir. İncelenen muhasebe bilançoları Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde Evkaf Haremeyn Muhasebeciliği Defterleri envanterinde 1093 (BOA EV.HMH.d.1093) ve 1148 (BOA EV.HMH.d.1148) numaralarda kayıtlıdır. Defterler siyakat hattı ile tutulmuş ve dörder varaktan oluşmaktadır. Defterlerin ebatları ise; 1093 nolu defter 16x33cm, 1148 nolu defter ise 16x44cm'dir.

Vakıf muhasebe bilançoları gelirlerin gösterildiği *asl-ı mal*, giderlerin gösterildiği *vuzi'a min zalik* ve kalan meblağın gösterildiği *bakiyeler* olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Vakfa ait gelirlerin gösterildiği kısım olan asl-ı mal, müşaherat adıyla aylık dükkan, bostan ve bağçelerden gelenler ile mukataa ve müteferrik gelirlerden müteşekkildir.

Vuzi'a min zalik vakfın giderlerini göstermektedir. Bunlar; vakıf bünyesinde çalışanların maaşlarını ifade eden vezâif, vakıf müesseselerinin sair ihtiyaçlarının giderilmesi için yapılan harcamaları gösteren ihracat, hariçten işlerde verilen ücretler, mukataa ve bostanların zemin bahaları ile vakıf binalarının tamir masraflarından oluşmaktadır.

Bilançonun üçüncü kısmında ise bakiye bölümü yer almaktadır. Öncelikle gelirlerden giderler çıkarılarak bakiye bulunmaktadır. Sonra vakfiyede giderler haricinde yapılması istenen bazı harcamalar ile sair ödemelerin bakiyelerden karşılanması sonucunda kalan meblağ *sahhu'l-baki* ismiyle *der-kise-i vakf* olarak belirtilmektedir.

3. Hatice Turhan Sultan Evkafı'nın Gelir ve Giderleri

Hatice Turhan Sultan Evkafı'nın aşağıda verilen Tablo 1'den de görüleceği üzere 1700-1701 yılı bilançosundaki geliri 4.532.720 akçe, 1701-1702 yılı bilançosunda ise 4.511.880 akçedir.⁶ Vuzi'a min zalik başlığı altında verilen vakıf giderleri ise 1700-1701 bilançosunda 2.174.631 akçe, 1701-1702 yılına ait bilançoda ise 2.033.940 akçedir. Gelir ile masraf arasındaki fazladan 1700-1701 bilançosunda 2.069.728 akçe, 1701-1702 bilançosunda ise 2.040.558 akçe vakfiyede belirtilenler ile diğer bazı ödemeleri gerçekleştirmek amacıyla sarfedilmiştir. Sahhu'l-baki olarak isimlendirilen ve der-kise-i vakf tabiriyle vakıf kasasına kalan bakiye ise 1700-1701 bilançosunda 288.361 akçe, 1701-1702 bilançosunda da 437.382 akçedir.

⁴ Geniş bilgi için bkz. (Arslantürk, 2012, s. 16-25).

⁵ Kîse, malî bir tabir olarak altın ve gümüş paraların konulduğu, halkın ise kese olarak ifade ettiği meşin torbalardır (Pakalın, 1983, s. 284). Der-kise-i vakf tabiriyle de vakfa kalan paraların bulunduğu keseler, bir nevi nakdin ve kıymetli eşyaların bulunduğu hazine vehayut günümüzde kullanımıyla kasa anlamlarını ifade etmektedir.

⁶ Bilançolarda Para Vakfı'na ait gelirler bulunmamaktadır.

Tablo 1: Evkafın Gelir ve Giderleri (Akçe)

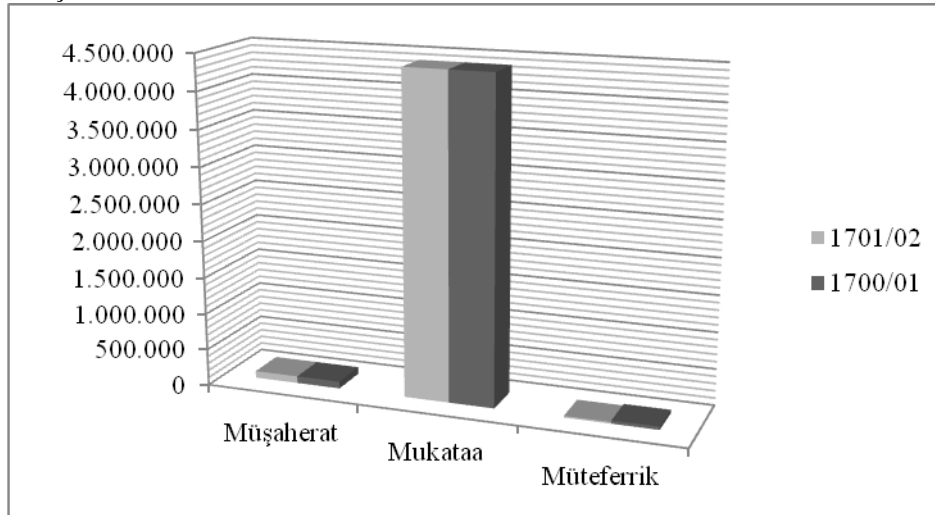
Bilanço	1111-1112/1700-1701	%	1112-1113/1701-1702	%
Asl-ı mâl	4.532.720		4.511.880	
Müşâherât	94.500	2	94.500	2
Mukâta'ât	4.394.780	97	4.395.780	97
Emvâl-i müteferrika	43.440	1	21.600	1
Vuzi'a min zâlik	2.174.631		2.033.940	
Vezâ'if	1.453.360	67	1.449.660	71
İhrâcât	*436.293	20	358.615	18
Ücûrât	12.020	0	10.400	0
Be-cihet-i edâ-i mukâta'ât-ı zemînâ ve ta'âm-bahâ-i bostaniyân ve gayruhû	173.687	8	173.687	9
Meremmât	99.271	5	41.578	2
El-bâkî	2.358.089		2.477.940	
Yekûn (Diğer harcamalar)	2.069.728		2.040.558	
Sahhu'l-bâkî	288.361		437.382	

Kaynak: BOA EV.HMH.d 1093; 1148

* Defterde ihracat harcamaları toplamı olarak 437.293 akçe yazmaktadır. Fakat kalemlerin toplamı 436.293 akçedir. Çalışmada ihracat kalemlerinin toplamı dikkate alınmıştır.

3.1. Asl-ı Mal/Gelirler

Muhasebe bilançolarındaki asl-ı mal kısmı, yukarıda da bahsedildiği üzere, vakıfların gelirlerini göstermektedir. Bu kısım üç fasıldan oluşmaktadır; müşaherat, mukataa ve emval-i müteferrika gelirleri. 1700-1701 bilançosunda vakfın gelirleri 4.532.720 akçe, 1701-02 yılında ise 4.511.880 akçedir.

Şekil 1: Evkaf Gelirlerinin Dağılımı (Akçe)

3.1.1. Müşaherat Gelirleri

Muhasebe bilançolarının gelir kısmındaki ilk fasıl olan müşaherat, vakfın dükkan, bostan ve bağçelerden tahsil ettiği aylık kira gelirlerini göstermektedir. Bu gelirlerden her iki yılda elde edilen meblağ 94.500 akçedir. Müşaherat gelirlerinin toplam gelir içerisindeki oranı ise %2'ye tekabül etmektedir.

Tablo 2: Evkafın Müşaheret Gelirleri (Akçe)

Müşaheret	1111-1112	1112-1113
İcâre-i dekâkîn	70.500	70.500
İcâre-i kıst-ı bostan	20.000	20.000
İcâre-i bağçe	4.000	4.000
Toplam	94.500	94.500

Kaynak: BOA EV.HMH.d 1093; 1148.

Dükkan gelirleri olarak İstanbul, Kasımpaşa ve Hacı Hüseyin Efendi Sarayı diye bilinen mahalde bulunanların hepsinden her iki yılda elde edilen gelir 70.500 akçedir. Üsküdar'daki bostan ve Ayazma'daki bağçenin yıllık geliri ise 20.000 akçedir. Son olarak caminin çevresindeki bağçelerin yıllık icarelerinden de vakfa 4.000 akçe gelir gelmiştir.

3.1.2. Mukataa Gelirleri

Asl-ı mal kısmının ikinci faslında ise mukataa gelirleri bulunmaktadır. Mukataa gelirleri, muhtelif bölgelerde vakfa tahsis edilen köy ve kasabaların çeşitli gelirlerinin tahsilini, vakıf idaresi tarafından müzayedeye çıkartılarak mültezimlere satışı sonucunda ortaya çıkan vergi bölgeleri ya da birimleri olarak açıklanabilir (Barkan, 2006, s. 113-14).

Mukataa gelirleri tabloda daha net bir şekilde görüleceği üzere vakıf gelirlerinin %97'sini oluşturmaktadır. 1700-1701 bilançosunda mukataa gelirleri 4.394.780 akçe iken, 1701-1702 bilançosunda ise 4.395.780 akçedir.

Tablo 3: Evkafın Mukataa Gelirleri (Akçe)

Mukâta'ât	1111-1112	1112-1113
Mukâta'a-i İzdin ve tevâbi'uhâ	840.000	840.000
Mukâta'a-i Alasonya ve tevâbi'uhâ	620.000	620.000
Mukâta'a-i Köleler ve tevâbi'uhâ der-livâ-i Tırhala	490.000	490.000
Mukâta'a-i tahmîs-i kahve	727.200	727.200
Cizye-i gebrân-ı re'âyâ-yı mukâta'ât-ı mezkûrîn	1.603.080	1.603.080
Mukâta'a-i çiftlik-i vakf der-karye-i Bergama ve Soma	80.000	80.000
Mukâta'a-i çiftlik der-cezîre-i Girit	24.000	24.000
Mukâta'a-i çiftlik-i vakf der-nezd-i Alemdağı	6.000	6.000
Mukâta'a-i kethüdâlık-ı attârân-ı sûk-ı cedîd	4.500	5.500
Toplam	4.394.780	4.395.780

Kaynak: BOA EV.HMH.d 1093; 1148.

Mukataa gelirleri olarak her iki yılda İzdin ve çevresinden 840.000 akçe, Alasonya ve çevresinden 620.000 akçe, Köleler ve çevresinden 490.000 akçe ve tahmîs-i kahve mukataasından⁷ 727.200 akçe vakıf gelir elde etmiştir.

Mukataa gelirleri içerisinde gayrimüslimlerden alınan cizye gelirleri de gösterilmiştir. İzdin, Yenişehir, Alasonya ve Velesin kazalarındaki vakfa tahsis edilmiş köylerde⁸ yaşayan gayrimüslimlerin cizye gelirlerinden her iki yılda tahsil edilen meblağ 1.603.080 akçedir. Cizye gelirlerinin tahsili vakıf mütevellisi tarafından gerçekleştirilmiştir.

⁷ "... kahve dakk olmağın dibekler vaz' olunub şöyle şart eylediler ki taraf-ı mürîden tahmîs emîni olanlar furunlarda yanan odunu mâl-ı mîrî ile iştirâ eyleyüb cânib-i mîrîden alâ vechi'l-mu'tâd alınan her bir vakiyyede üç akçe resmden mâ'adâ dibeklere ve furunlara ta'arruz itmeyeler ve zikr olunan furunlar ve dibekler icâre-i mu'accele ve mü'eccele ile cânib-i vakfdan tâlibîne icâr oluna..." (Arslantürk, 2012, s. 67-68).

⁸ Bu kazalara ait köylerin listesi için bkz. (Arslantürk, 2012, s. 19-20).

Vakfa ait her iki yılın muhasebe bilançosunda, Bergama ve Soma'daki çiftliklerden⁹ 80.000 akçe, Girit'teki çiftlikten 24.000 akçe ve Alemdağ'daki çiftlikten ise 6.000 akçe gelir gelmiştir.¹⁰

Bilançoların gelirleri arasındaki fark Sûk-ı Cedîd olarak isimlendirilen Mısır Çarşısı'ndaki attar esnafına ait kethüdalık mukataasından kaynaklanmaktadır. Mukataanın değeri 1700-1701 yılında 4.500 akçe iken, 1701-1702 yılında 1.000 akçe artarak 5.500 akçe olmuştur.

3.1.3. Emval-i Müteferrika Gelirleri

Vakfın son gelir kısmını ise emval-i müteferrika başlığı altında bilançoda yazılan muaccele gelirleri teşkil etmektedir. Muaccele gelirleri, icareteyn (çifte-kiralı) olarak kiralanan vakıf dükkan, oda ve bostan vb. gayrimenkullerin mutasarrıflarının ölümü veya bırakması neticesinde yeni bir kiracıya tahsisi öncesinde ondan alınan hava parası hüviyetindedir. Peşin kira olarak da adlandırılan muaccelenin miktarı dükkan kirasının birkaç yıllık toplamını bulmaktadır (Barkan, 2006, s. 115-16).

Muaccele gelirlerinden 1700-1701 yılında 43.440 akçe, 1701-1702 yılında ise 21.600 akçe vakıf kasasına girmiştir. 1700-1701 bilançosunda boşa çıkan üç dükkan tekrardan kiraya verilmiştir. Sırasıyla bu üç dükkan; 16.200, 14.280 ve 12.960 akçeye kiralananmıştır. 1701-1702 bilançosunda ise boşalan tek dükkanın tekrardan kiraya verilmesinden alınan meblağ 21.600 akçedir. Muaccele gelirleri ile müeccele gelirlerini (bilançoda müşaherat adı altındaki icâre-i dekâkîn olarak belirtilen aylık dükkan kiralaları) karşılaştırdığımızda, 1700-1701 bilançosunda üç dükkanın muaccele gelirinin toplamı, o yılki toplam müeccele gelirlerinin %62'sine, 1701-1702 bilançosunda tek dükkan muaccelenin, o yılki toplam müeccelenin %31'ine tekabül etmektedir. Bu oranlar dahi muaccele gelirlerinin ne kadar yüksek meblağlarda olduğunu göstermektedir.

Göze çarpan diğer bir husus ise; 1700-1701 tarihli bilançoda tekrardan müzayede çıkan üç dükkanın bir önceki kiracısının kadın olmasıdır. Müzayedeye çıkan dükkanlar içerisinde sadece keten dükkanını Ümmühan Hatun isimli kadın almıştır.

3.2. Vuzi'a min zalik/Giderler

Vakıf bilançolarında vuzi'a min zalik başlığı altında verilen vakıf giderleri; vezaif/maaşlar, vakıf müesseselerinin masraflarını gösteren ihracat, sair ücretler, mukataaların ve bostanların icareleri ile vakıf müesseselerinin tamirlerine sarfedilenlerden oluşmaktadır.

Tablo 4: Evkaftın Giderleri (Akçe)

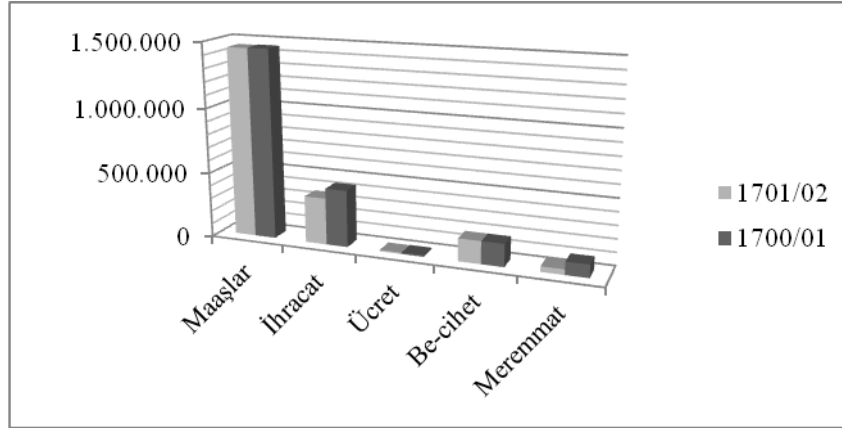
Giderler	1111-12/1700-01	%	1112-13/1701-02	%
Vezâ'if	1.453.360	67	1.449.660	71
İhrâcât	436.293	20	358.615	18
Ücûrât	12.020	0	10.400	0
Be-cihet-i edâ-i mukâta'ât-ı zemînhâ ve ta'âm-bahâ-i bostaniyân ve gayruhû	173.687	8	173.687	9
Meremmât	99.271	5	41.578	2
Toplam	2.174.631	100	2.033.940	100

⁹ Turhan Sultan, Büyük Ayasofya Cami'sinde sabah namazından sonra 30 kişilik cüzhan grubunun birer cüz Kur'an okumaları için vakıf tesis etmiştir. Bu vakfın, vakfiye tarihi H. 21-30 Muharrem 1068/M. 29 Ekim - 7 Kasım 1657'dir. Bu vakıf aynı kalmış ve sadece yönetimi Yeni Cami Vakfı'na devredilmiştir. Bergama ve Soma'daki çiftlik gelirleri bu vakfın gelirleridir (Arslantürk, 2012, s. 23-24).

¹⁰ Girit ve Alemdağ çiftliklerine vakfiyede rastlanılmamaktadır. Söz konusu çiftlikler vakfa daha sonradan dahil edilmiştir. Bu çiftliklere ait gelirler 1687/88, 1691/92, 1693/94 yıllarında vakfa ait bilançolarda da mevcuttur (İçeloğlu, 1998, s. 45).

Kaynak: BOA EV.HMH.d. 1093; 1148.

Tabloda verilen masraflar içerisinde bilançolardaki giderlerin tamamına yakını maaş ödemeleri ile ihracat masrafları oluşturmaktadır. Akabinde mukataa ve bostanların icare masrafları gelirken, devamında tamir harcamaları gelmektedir. Ücretin çoğulu olan ücret masrafları ise dışarıdan hizmet alımında kişilere ve ustalara verilen yevmiyeleri göstermektedir.

Şekil 2: Evkafın Giderlerinin Dağılımı (Akçe)

3.2.1. Vezaif/Maaşlar

Vakfın giderleri içerisinde ilk sırada vezaif adıyla vakfa ait müesseselerde görev yapan personelin maaşları bulunmaktadır. Vakıf tarafından personele maaş olarak 1700-1701 yılında 1.453.360 akçe, 1701-1702 yılında ise 1.449.660 akçe ödenmiştir. Bu meblağların toplam giderler içerisindeki oranı 1700-1701 yılında %67 iken, 1701-1702 yılında ise %71'dir.

Bilançolarda personele maaş ödemesi yapılırken, vakfın hangi müessesesinde çalıştıkları da yazılmıştır. Bu bilgiler ile vakfiyedeki bilgiler karşılaştırıldığında bilançolardaki kayıtların ayrıntılı olmadığı ve duaguyan-ı evkaf¹¹ örneğindeki gibi, birkaç vazife grubuna ait maaşların bir başlık altında verildiği görülmektedir.

Tablo 5: Evkafın Muhasebe Bilançoları İtibariyle Personel Listesi ve Yevmiyeleri (Akçe)

Vezaif	Yevmiyeler	1700-1701	1701-1702
Vakıf		445.110	441.410
Zâbitân-ı vakf	450	166.500	166.500
Du'âgûyân-ı evkâf	411	152.070	152.070
Meremmâtîyân ve râh-ı âbiyân-ı vakf	73	27.010	27.010
Hademe	69	25.530	25.530
Hisse-horân-ı tahmîs-i kahve	200/190*	74.000	70.300
Câmi'-i şerîf		549.450	549.450
Hademe	354	130.980	130.980
Hâfızân	82	30.340	30.340
Mü'ezzinân	169	62.530	62.530
Kayyumân	71	26.270	26.270
Eczâhânân-ı vakti's-subh	95	35.150	35.150
Eczâhânân-ı vakti'z-zuhr	95	35.150	35.150

¹¹ Vakfiyedeki bilgilerden oluşturulan tabloda du'aguyân-ı evkâf başlığı altında bir vazifeli grup bulunmamaktadır. Aynı şekilde bilançolarda da vakfiyeye göre hazırlanan tablodaki na'athân, muarrif, devirhân vb. vazifeliler bulunmamaktadır. Muhtemelen bunlar bilançolarda du'aguyân-ı evkâf başlığı altında toplanmış olmalıdır. Bir örnek daha ilave etmek gerekirse vakfiyedeki imamlar, bilançolarda hafızan başlığı altında gösterilmiş olmalıdır (Arslantürk, 2012, s. 26-30).

Eczâhânân-ı vakti'l-asr	95	35.150	35.150
Eczâhânân be-rûh-ı Fatma Sultân	65	24.050	24.050
Eczâhânân be-rûh-ı Mehmed Ağa	65	24.050	24.050
Müsebbihîn	63	23.310	23.310
Sirâciyân	95	35.150	35.150
Ferrâşân	168	62.160	62.160
Bevvâbân ve mezbele-keşân ve gayruhû	68	25.160	25.160
Türbe-i Şerif		243.830	243.830
Hademe	125	46.250	46.250
Eczâhânân-ı vakti's-subh	95	35.150	35.150
Eczâhânân-ı vakti'z-zuhr	95	35.150	35.150
Eczâhânân-ı vakti'l-asr	95	35.150	35.150
Müsebbihîn	63/64	23.310	23.310
Müstahfızân-ı vakti'n-nehâr	45	16.650	16.650
Müstahfızân-ı vakti'l-leyl	45	16.650	16.650
Eczâhânân be-rûh-ı Mehmed Hân der-türbe-i vâkife-i m.	96	35.520	35.520
Dâru'l-kurrâ			
Hademe	180/185	68.450	68.450
Sebil			
Sebilciyân	53	19.610	19.610
Câmi'-i şerif-i Ayasofya-i Kebîr		52.540	52.540
Eczâhânân be-rûh-ı Fatma Sultân der-türbe-i Sultân Mustafa Hân	70	25.900	25.900
Eczâhânân be-rûh-ı vâkife-i m.	72	26.640	26.640
Mu'allimhâne			
Hademe	44	16.280	16.280
Diğer		58.090	58.090
Eczâhânân be-rûh-ı Fatma Sultân der-türbe-i Sultân Osman der-Bursa	70	25.900	25.900
Hademe-i mekteb-i Hasan Efendi defterdâr-ı sabık	20	7.400	7.400
Hademe-i mescid-i şerif-i Tahtaminare der-nezd-i câmi'-i şerif	5	1.850	1.850
Hademe-i mekteb-i Abbas Ağa der-mahalle-i Nevbethâne	20	7.400	7.400
Hademe-i câmi'-i Yusuf Ağa birader-i vâkife-i m	42	15.540	15.540
Toplam	3923/3919	1.453.360	1.449.660

Kaynak: BOA EV.HMH.d 1093; 1148.

* Taksimli sayılar 1700-1701/1701-1702 yıl ayırımı göstermektedir.

Bilançolardaki personele ait maaş ödemeleri metin içerisinde tek tek belirtilmekten ziyade, tabloda da görüleceği üzere, vakıf bünyesinde çalıştıkları müesseseler itibariyle verilmiştir. Personel maaşı olarak vakıf başlığı altındaki görevlilere 1700-1701 yılında 445.110 akçe, 1701-1702 yılında ise 441.410 akçe ödeme yapılmıştır. Cami'-i şerif başlığı altında toplanan personele her iki bilanço yılında 549.450'şer akçe maaş ödenmiştir. Türbe görevlilerine her iki bilançoda 243.830'ar akçe, darulkurradaki hademelere 68.450'şer akçe, sebil görevlilerine 19.610'ar akçe, Ayasofya Cami'sindeki personele 52.540'ar akçe, muallimhanedeki personele de 16.280'er akçe ödeme yapılmıştır. Bilançolarda verilen fakat buraya kadar bahsedilen müesseseler içerisinde yerleştirilemeyen ve diğer başlığı altında gösterilen personele ise her iki bilanço yılında 58.090'ar akçe maaş ödenmiştir.

Her iki yıldaki bilançolar arasındaki 3.700 akçe tutarındaki fark, tahmis-i kahve mukataasındaki hisse horanların 1701-1702 yılında bir önceki yıla göre 10 gün eksik yevmiyelerinden kaynaklanmaktadır.

Bilançolardaki görevlileri hizmetliler ve duacılar şeklinde iki gruba ayırmak da mümkün gözükmemektedir.

Tablo 6: Evkaf Personelinin Görevlerinin Tasnifi (Akçe)

Vakıf Çalışanları	1700-1701	%	1701-1702	%
Hizmetliler	881.710	60,67	878.010	60,57
Duacılar	571.650	39,33	571.650	39,43
Toplam	1.453.360	100	1.449.660	100

Kaynak: BOA EV.HMH.d 1093; 1148.

Vakıf personelinin hizmetliler ve duacılar olarak ikiye ayrılmasının temeli yaptıkları iş gereğidir. Hizmetliler içerisinde; vakıf işlerini yürüten nazır, mütevellî, cabî vb. görevlileri ifade eden zabitan-ı vakf, hademeler, vakıfları korumak, temizlemek, ışıkları yakmak gibi işlerle uğraşan kayyımlar, tahmis-i kahve'de çalışan hisse horanlar, caminin imam, hafız, vaiz, hatib ve müezzinleri, kandilciler olan siraciler, vakıf kuruluşlarının halılarını yaymak, katlamak ve temizlemekle görevli olan ferraşlar, kapıcılar ve vakıf etrafındaki birikintileri toplayan mezbelekeşler, müstahfızan-ı nehar ve leyl ismiyle belirtilen gece ve gündüz bekçileri ile vakfa ait sebilin işleriyle uğraşan sebilciler bulunmaktadır.

Duacılar ise; duaguyan-ı evkaf, sabah, öğle ve akşam (subh, zuhr ve asr) Kur'an-ı Kerim'den bir cüz okuyan ve günde üç hatim yapan otuzar kişilik gruptan oluşan eczahanlar ile tesbih çeken müsebbihlerden oluşmaktadır.

Bilançolarda her iki yılda maaş olarak ödenen meblağın %60'ı hizmetli kadrolarına sarfedilmektedir. Duacı kadrolarına ise toplam meblağın %40'ı ödenmektedir.

Tablo 5'te görüleceği gibi bilançolarda hem hizmetli hem de duacılar içerisinde vakfın dahilinde olmayan müesseselerde çalışanlara da maaş ödemesinde bulunulmuştur. Örneğin, Fatma Sultan'ın ruhu için hem Sultan Mustafa Han türbesinde hem de Bursa'da Sultan Osman Gazi türbesinde cüz okuyan eczahanların; eski defterdar Hasan Efendi'ye ait mektebin, Yeni Cami yakınlarında bulunan Tahtaminare mescidinin, Abbas Ağa mektebinin ve Hatice Turhan Sultan'ın kardeşi Yusuf Ağa için bina ettirmiş olduğu Yusuf Ağa Cami¹² hademelerinin maaşları vakıf kasasından ödenmiştir.

3.2.2. İhracat

Evkafın masrafları içerisinde personel masraflarından sonra ikinci sırada ihracat başlığı altında gerçekleştirilen harcamalar gelmektedir. İhracat harcamaları için 1700-1701 yılında sarfedilen 436.293 akçe iken, 1701-1702 yılında ise 358.615 akçedir. Toplam giderler içerisinde ihracat masraflarının oranı; 1700-1701 yılında %20, 1701-1702 yılında ise %18'dir.

Tablo 7: Evkafın İhracat Masrafları (Akçe)

İhracat Masrafları	1700-1701	1701-1702
Câmi'-i şerîf	222.198	157.010
Vakıf	120.820	117.800
Sıbyan Mektebi	35.900	36.915
Sebilhane	20.860	20.840
Yusuf Ağa Cami	3.590	1.450
Türbe	1.700	1.440
Ücret	7.200	11.640
Kasr-ı hümayun	-	500
Sair	24.025	11.020
Toplam	436.293	358.615

Kaynak: BOA EV.HMH.d 1093; 1148.

¹² Hadikatü'l-Cevâmi'de bu caminin ismi Vâlide Cami olarak geçmektedir. Bu caminin levazımatı Yeni Cami Vakfı'ndan tedarik edilmektedir (Ayvansarâyi Hüseyin, Ali Sâtî, Süleymân Besim, 2001, s. 552).

Vakıf bilançolarında ihracat masrafları altında vakıf müesseselerinin çeşitli ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik harcamalar kaydedilmiştir. Vakfın kendi müesseseleriyle birlikte Yusuf Ağa Cami'sine ait harcamalar da vakıf gelirlerinden karşılanmıştır. Çalışmada ihracat masrafları müesseselere göre ayrılmıştır. Her müessese için yapılan harcamaların ayrıntılı dökümü ise Ek 1'de verilen muhasebe bilançolarının transkriptlerinde görülebilmektedir.

Vakıf tarafından gerçekleştirilen ihracat harcamaları içerisinde Yeni Cami'ye yapılan masraflar 1700-1701 bilançosunda 222.198 akçe, 1701-1702 bilançosunda ise 157.010 akçe ile ilk sırada gelmektedir. Yeni Cami için yapılan masrafların yarısından fazlasını caminin ve minarelerin aydınlatılması için kullanılan balmumu (şem'-i asel), zeytinyağı (revgan-ı zeyt) ve mum yağı (şem'-i revgan) masrafları ile zeytinyağının taşınması için hammal ve kantar ücretleri oluşturmaktadır. Diğer masraflar ise; camiye hasır (buriya-i saz) alımı, yine Mısır'dan hasır alımı ve hasırların gemi ile taşıma, hammal ücreti ile sargı masrafları, kaz yayı, carub (süpürge), sünger ve mahyaların zincir, kutu, sandık ve sair masrafları, Ramazan ayında müezzinlerin yemek masrafları, vaizin giysisi (vaz'-ı kisve) için astar alımı, camide halıları serenenlerin (ücret-i efşande-i kalıçeha) ücretleri, cami imamlarının evlerinin tamiri için aylık 600 akçe verilmesi, hademelere yapılan in'amlar ve müezzinlere ahger (kor ateş) alımından oluşmaktadır.

İhracat harcamaları tasnifinde vakıf başlığı altındaki harcamaların toplam tutarı 1700-1701 bilançosunda 120.820 akçe, 1701-1702'de ise 117.800 akçedir. Bu meblağların yarısına yakını resmi işler için verilen harc ve tezkire ücretleri oluşturmaktadır. Bu başlık altında toplanılan masraflar; vakıf defterleri için kağıt (kırtas) alımı, maaş ödemesi sırasında kalan küsüratlar, sarık (destar), kozalak alımı ve fakirlere in'am dağıtımı, vakfın boş kalan dükkan, bostan vb. yerlerin yeniden kiraya verilmesi öncesinde müjdegana ve dellaklara (dellaliyye) masraf yapılması, vakıf cabilerine verilen yol harcı (ihzariye), vakıf muhasebelerinin onayı için müfettiş efendiye imza parası, vakfın muhasebe harcına, kesedarlarına ve muhasebe işleriyle uğraşan hademelere, kandil yakanlara (siraci) fitil ile kayyumlara (hizmetçilere) ve ferraşlara (temizlikçi) süpürge (carub) masrafları, vakıf gelirlerinin tahsillerinde ve sair meselelerinde sarfolunan harcırahlar, devletten geri alınan cizyenin tezkire harcı ile Haremeyne mukataa gelirlerinden ödeme gerçekleştirilirken yapılan tezkire harcından müteşekkildir.

Vakıf tarafından sıbyan mektebinin ihracat harcamalarına 1700-1701 yılında 35.900 akçe, 1701-1702 yılında ise 36.915 akçe sarfedilmiştir. Yapılan harcamaları; mektepteki çocuklara alınan melbusat (elbise) ve bahariye (yazlık elbise) alımları ile ısınmak amacıyla ahger (kor ateş) alımları oluşturmaktadır.

Sebilhane başlığı altında ise ihracat harcaması olarak 1700-1701 yılında 20.860 akçe, 1701-1702 yılında ise 20.840 akçe masraf yapılmıştır. Sebilhane harcamalarını; selc (kar), carub (süpürge) ve maşrapa ile maşrapalara kalay alımı teşkil etmektedir.

İhracat harcamaları içerisinde Yusuf Ağa Cami'sine ait masraflar 1700-1701 yılında 3.590 akçe, 1701-1702 yılında ise 1.450 akçedir. Yusuf Ağa Cami için yapılan masraflar; balmumu (şem'-i asel), hasır (buriya) alımı ve temizlik işlerinde kullanılmak üzere alınan kova (delv), süpürge ve ip (resen) harcamalarından oluşmaktadır.

Türbenin ihracat harcamaları 1700-1701 yılında 1.700 akçe, 1701-1702 yılında da 1.440 akçedir. Türbe için yapılan ihracat harcamalarını; mum yağı (şem'-i revgan) alımı ile sebilhanenin etrafını temizletmek ve bardak/maşrapa (güze) alımı teşkil etmektedir.

İhracat harcamaları tasnifinde ücret başlığı altında yapılan masraflar; Ramazan ayı başında tayin edilen aşırhanların ücreti ile Ahmet Paşa Zaviyesi'nde şeyh olarak görev yapan Seyyid Mahmud Efendi'ye verilen maaş oluşturmaktadır. Ücret olarak sarfedilenler 1700-1701 yılında 7.200 akçe, 1701-1702 yılında ise 11.640 akçedir.

Selatin camilerinde, padişahların dinlendiği ve icabında görüşmelerde bulunduğu bağımsız bölümlere kasr-ı hümayun adı verilmektedir (Tanman, 2001, s. 573). Kasr-ı hümayun harcaması olarak 1701-1702 bilançosunda hademelere 500 akçe tutarında hatab (odun) alımı yapılmıştır.

İhracat harcamaları içerisinde vakıf müesseselerinden hariç olarak yapılan masraflar sair başlığı altında toplanmıştır. Sair ihracat harcamalarına 1700-1701 bilançosunda 24.025 akçe, 1701-1702 bilançosunda ise 11.020 akçe sarfedilmiştir. Sarfedilen sair ihracat masrafları; 1700-1701 yılında Fatma Sultan'ın vefatı nedeniyle tütsü ve koku için üd ağacı ile anber alımı, padişahın ziyaret edeceği müjdesine binaen alınan anber, üd, meyve ve şükûfe (çiçek) alımları oluşturmaktadır. 1701-1702 bilançosunda ise şehzadenin defni nedeniyle üd (tütsü) ve anber alımına, surre çıkımında vazife dağıtılması esnasında fakirlere in'am dağıtımı ve surre vazifelilerine keten (kirpas) ile kırmızı balmumu (şem'-i revgan-ı sürh) verilmesinden teşkil etmektedir.

3.2.3. Ücret

Vakfın giderleri içerisinde üçüncü sırada çoğunlukla vakfın bazı işlerinin yapılması için kişilere ödenenler ile istisnai olarak mahya ücreti gelmektedir. Bunlar için 1700-1701 yılında 12.020 akçe, 1701-1702 yılında ise 10.400 akçe sarfedilmiştir. Vakıf kasasından 1700-1701 yılında Ramazan ayında minarelerdeki mahyaların, kandilcilerin, Mısır Çarşısı'ndaki müstahfızların, Ramazan'da bağbanın (bahçıvan), şerbetçilerin ve sakaların ücretleri olarak 12.020 akçe masraf yapılmıştır.

Tablo 8: Evkafın Ücret Masrafları (Akçe)

Ücretler	1700-1701	1701-1702
Ücret-i mâhya-i minâre der-şehr-i Ramazân	3.600	3.600
Ücret-i kandilciyân-ı minâreteyn-i câmi	3.600	-
Ücret-i müstahfızân-ı sük-ı cedîd beher yevm fi 16 akçe	2.220	2.220
Ücret-i bağbân der-şehr-i Ramazân berây-ı muhâfaza-i harem-i şerîf	1.000	1.000
Ücret-i şerbetciyân der-şehr-i Ramazân	1.200	1.200
Ücret-i sakâyân berây-ı eşribe-i asel	400	400
Ücret-i mücellid ve harc-ı sâire berây-ı meremmât-ı eczâ-i şerîfe	-	1.860
Ücret-i mezbele-keşân-i tekve-i Şeyh Veli Efendi	-	120
Toplam	12.020	10.400

Kaynak: BOA EV.HMH.d 1093; 1148.

Vakfın 1701-1702 bilançosunda ihracat harcamaları içerisinde ücret masraflarını; Ramazan ayında minarelerdeki mahyaların, kandilcilerin, Mısır Çarşısı'ndaki müstahfızların, Ramazan'da bağbanın (bahçıvan), şerbetçilerin, sakaların, Kur'an cüzlerinin cild ve sair masrafları için mücellidin ve Şeyh Veli Efendi Tekkesi'nin çevresindeki birikintileri toplayan mezbelekeşlerin ücretleri oluşturmaktadır. Vakıf kasasından bahsi geçen ücretler için toplamda 10.400 akçe çıkmıştır.

3.2.4. Be-cihet-i Eda

Vakıf masraflarının dördüncü sırasında be-cihet-i eda başlığı altında verilen bazı ödemeler bulunmaktadır. Be-cihet-i eda masrafları için 1700-1701 ile 1701-1702 bilançolarında vakfın kasasından 173.687 akçe çıkmıştır. Yekun giderler içerisinde be-cihet-i eda masraflarının oranları 1700-1701 yılında %8, 1701-1702 yılında ise %9'dur.

Tablo 9: Evkafın Be-cihet-i Eda Masrafları (Akçe)

Be-cihet-i eda	1700-1701	1701-1702
Edâ-i mukâta'ât-ı zemînâ berây-ı ba'zı evkâf	30.687	30.687
Ta'âm-bahâ-i bostaniyân-ı hâssa hâne-i kebîr	45.000	45.000
Ta'âm-bahâ-i bostaniyân-ı hâssa-i ser-bekciyân-ı hâssa der-şehir-i Ramazân	40.000	40.000
Ta'âmiyye-i bostaniyân-ı hâssa-i bekciyân-ı koz der-şehir-i Ramazân	10.000	10.000
Ta'âmiyye-i bostaniyân-ı hâssa-i arabacıyân der-şehir-i Ramazân	10.000	10.000
Edâ-i ta'âmiyye-i fukarâ-i mesâkîn-i Üsküdar der-şehir-i Ramazân	12.000	12.000
Edâ-i ta'âmiyye-i fukarâ-i mesâkîn-i Üsküdar beher şehir fi 500 akçe	6.000	6.000
Edâ-i vezâ'if-i vakf-ı merhûm Mustafa Efendi kethüdâ-yı vâkîf	20.000	20.000
Toplam	173.687	173.687

Kaynak: BOA EV.HMH.d 1093; 1148.

Bilançolarda be-cihet-i eda masrafları; bazı vakfa ait mülk ve arsaların mukataa olarak kiralınması, bostancıların taam (yemek) masrafı, bostaniyan-ı hassa'daki bekçi başıların yemek masrafları, Ramazan ayında bekçiyan-ı koz'un¹³ yemek masrafları, bostancı ocağı arabacılarının yemek masrafı, Üsküdar'da sakin olan fukaranın Ramazan ayında ve diğer aylarda yemek masrafları ve vakfın merhum kethüdası Mustafa Efendi'nin maaş ödemelerinden oluşmaktadır.

3.2.5. Meremmat

Vakfın giderleri içerisindeki son tasnifi ise meremmat başlığı altında vakıf binalarının tamir ihtiyaçlarının karşılanmasına sarf edilen harcamalar oluşturmaktadır. Meremmat masrafları olarak 1700-1701 yılında 99.271 akçe, 1701-1702 yılında ise 41.578 akçe vakıf kasasından ihraç edilmiştir. Tamir masraflarının toplam içerisindeki oranları 1700-1701 yılında %5, 1701-1702 yılında ise %2'dir.

Meremmat harcamaları içerisinde 1700/1701 bilançosunda dört harcama kalemi yekun itibariyle dikkat çekmektedir. Bunlar; Rumeli Hisarı'nda bulunan Yusuf Ağa Cami'nin ve cami imamının hanesinin masrafına harcanan 38.887 akçe, Mısır Çarşısı sakinin (çatı) masrafına 10.004 akçe ve kubbelerindeki süreb (kurşun) masrafına 13.169 akçe, Darüssaade Ağası'nın fermanıyla Sultan Mehmed Han-ı Gazî'nin merkadına (kabir, mezar) yeni trabzan yapılmasına 18.300 akçe harcanılmasıdır.

1700-01 yılında yukarıda yazılanlara ek olarak kahve fırınına, su hazinesine ve yollarına, büyük havuzun, cami ve türbenin camlarına, Üsküdar'daki bostanın dolap ve diğer masraflarına, Şeyh Veli Efendi için tekkesinde oda inşa edilmesine, türbe-i şerifin ve (...) karyesindeki caminin masraflarına toplamda 18.911 akçe harcanmıştır.

Tablo 10: Evkafın Meremmat Masrafları (Akçe)

Meremmat	1700-1701	1701-1702
Harc-ı fırınhâ-i tahmîs-i kahve	1.631	
Harc-ı hazîne-i âb	2.591	3.758
a)* harc-ı hazîne-i âb		
b) harc-ı hazîne-i râh-ı âb ma'a bâbhâ-i kenîfhâ		
Harc-ı havuz-ı kebîr	1.510	-
Harc-ı câmi'-i Yusuf Ağa der-Hisâr-ı Rumeli ma'a hâne-i imâm-ı câmi	38.887	-
Harc-ı sakf-ı sük-ı cedîd	10.004	-
Harc-ı râh-ı âb	2.115	5.670

¹³ Koz bekçileri, saray hademeleri sınıfından olup, bostancı ocağı taifesindedirler. Görevleri selamlık günlerinde ve padişahların gezmeye veya hasbahçeye gidişlerinde hükümdar ile Darüssaade Ağası ve hazinedarın elbise ve diğer eşyalarının nakliyesi ile muhafazasıdır (Sertoğlu, 1986, s. 191).

Harc-ı camhâ-i câmi'-i şerîf ve türbe-i latîfe	1.095	1.890
a) camhâ-i câmi'-i şerîf ve türbe-i latîfe		
b) camhâ-i câmi'-i şerîf		
Harc-ı sürb-i kubbehâ-i sûk-ı cedîd	13.169	-
Harc-ı dolap ve gayruhu der-bostan-ı Üsküdar ve gayruhû	1.500	1.561
Müceddeden binâ-kerden-i oda der-tekye-i Şeyh Veli Efendi	2.889	3.190
b) meremmât kerden-i tekye		
Harc-ı nev-sâhten-i Trabzan berây-ı merkad-i merhûm Sultân Mehmed Hân-ı	18.300	-
Gâzi bâ-fermân-ı hazret-i ağa-i Dârü's-sa'âde		
Harc-ı türbe-i şerîf	2.560	-
Harc-ı râh-ı âb-ı câmi'-i şerîf-i karye-i (...)	3.020	
Harc-ı bâb-ı kebîr-i harem-i câmi'-i şerîf ma'a bâb-ı türbe-i şerîf	-	4.477
Harc-ı kaldırım der-pîş-i mekteb ve tarîk-i ketânîyân ve bahâ-i seng ve gayruhû	-	10.272
Harc-ı demir kapak-ı râh-ı âb ma'a meremmât-ı kilid-i türbe	-	1.940
Harc-ı musluk-ı etrâf-ı türbe ve sebilhâne	-	2.450
Harc-ı kademhâ-i kenîfhâ-i câmi'-i şerîf	-	3.250
Harc-ı musluk ve lülehâ ve gayruhû	-	1.860
Harc-ı tathîr-kerden-i kârîz ma'a meremmât-ı bâbhâ-i kenîf	-	1.260
Toplam	99.271	41.578

Kaynak: BOA EV.HMH.d 1093; 1148.

* Tablodaki a) 1700/1701 yılını, b) ise 1701/1702 yılındaki masrafları göstermektedir.

Vakfın kasasından 1701/1702 yılında tamir masrafı olarak su hazinesine ve tuvaletlerin kapılarına, suyollarına, Yeni Cami'nin camlarına, Üsküdar'daki bostanın dolap ve diğer masraflarına, Şeyh Veli Efendi Tekkesi'nin tamirine, cami ve türbenin kapılarına, mektebin önündeki kaldırımın ve ketencilerin yolunun taş ve sair masraflarına, suyollarının demir kapak masrafına ve türbenin kilidine, türbe ve sebilhanenin musluklarına, cami tuvaletlerinin ayaklıklarına, musluk ve lülehalara, tuvaletlerin pis giderlerinin ve kapılarının tamir masraflarına toplamda 41.578 akçe ihraç olunmuştur.

4. Bakiye

Muhasebe bilançolarının son kısmını bakiyeler bölümü oluşturmaktadır. Vakfın bakiyesi gelir lehine 1700-1701 yılında 2.358.089 akçe, 1701-1702 yılında ise 2.477.940 akçedir. Vakfiyede baki kalan meblağdan bazı ödemeler ile harcamaların yapılması şart koşulmuştur. Bunlar için 1700-1701 yılında 2.069.728 akçe, 1701-1702 yılında ise 2.040.558 akçe sarfedilmiştir. Sarfedilen bu meblağlardan sonra 1700-1701 yılında 288.361 akçe, 1701-1702 yılında ise 437.382 akçe der-kise-i vakf şeklinde kaydedilerek bilançolar fazla/aktif vermiştir.

Tablo 11: Evkafın Bakiyeleri (Akçe)

Bakiyeler	1700/1701	1701/1702
El-bâki	2.358.089	2.477.940
Yekûn (diğer harcamalar)	-2.069.728	-2.040.558
Sahhu'l-bâki	288.361	433.382

Kaynak: BOA EV.HMH.d 1093; 1148.

Bakiyelerden yapılan ödemelere bakıldığında her iki bilanço yılında Darüssaade Hazinesi'ne Haremeyn-i Şerifeyn için 417.600 akçe teslim edilmiştir. Vakfiyede hacca gidenlerin su ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla 7.800 guruş tahsis edilmiştir.¹⁴ Bilançolarda hacıların su

¹⁴ Vakfiyede hacıların su ihtiyacı için 7.800 guruş tahsis edilmiştir. Bu meblağın 7.500 guruşu ile 65 deve kiralanması ve 300 guruş ile de sakabaşının kendi masrafları için kullanması belirtilmiştir (Arslantürk, 2012, s. 125-27).

ihtiyacı için 10.000 guruş, sakaların masrafı için 300 guruş ve müjdeciyân için de 250 guruş masraf yapılmıştır. Yapılan masrafların akçe karşılığı 1.266.000'dir. Görüldüğü üzere bilançolarda hacıların su ihtiyacı için tahsis edilen meblağ vakfiyede belirtilene göre 2.500 guruş artış göstermiştir.

Bilançolarda 149.600 akçelik meblağ ise tahmis-i kahve mukataasının ücreti olarak ödenmiştir. İzdin, Köleler ve Alasonya'dan toplanan adet-i ağnam vergisinin devlete verilmesi için de 1700-1701 yılında 176.528 akçe, 1701-1702 yılında da 154.258 akçe vakıf kasasından çıkmıştır.

Tablo 12: Vakfın Bakiyelerden Ödemeleri (Akçe)

Bakiyeden Ödemeler	1700-1701	1701-1702
Edâ-i akçe-i Haremeynü's-Şerîfeyn teslim be-hazîne-i Dârü's-sa'âdeti's-şerîfe Fî sene Guruş-ı esedî 3480 aded, fî 120	417.600	417.600
Edâ-i akçe-i sakâ-i evvel ve sâni ve müjde-i der-râh-ı hacc-ı şerîf Fî sene Guruş-ı esedî 10550 aded, fî 120 Berây-ı sakâ-i evvel 10.000 guruş-ı esedî Berây-ı sakâ-i sâni 300 guruş-ı esedî Berây-ı müjdeciyân 250 guruş	1.266.000	1.266.000
Edâ-i akçe-i mâl-ı mîrî an-mâl-ı maktû'-ı tahmîs-i kahve	149.600	149.600
Edâ-i akçe-i âdet-i ağnâm-ı mukâta'a-i İzdin ve Köleler ve Alasonya bâ-fermân-ı hümâyûn an-cânib-i mîrî tahsîl şüde ve an-yed-i mütevellî in kadar meblağ be-cânib-i mîrî edâ şüde ber-mûceb-i defter-i memhûr-ı kalem-i cizye vâcib sene	176.528	154.258
Edâ-i akçe-i istibkâ'-i dekâkîn-i attârân der-sûk-ı cedîd berây-ı vezne-i merhum Ahmed Efendi muhâsebe-i Haremeyn-i sâbık ber-mûceb-i hüccet-i şer'iyeye in kadar meblağ teslim be-Hasan Ağa birâder-i merhûm-ı mezbûr fi't- târihi'l-mezbûr	60.000	-
Harc-ı meremmât-kerden-i hâne-i ser-sakayân der-Şam-ı Şerîf an-yed-i Hacı Hüseyn	-	35.100
Harc-ı meremmât-kerden-i râh-ı âb der-kasaba-i Soma berây-ı imdâdiyye-i vakf	-	18.000
Toplam	2.069.728	2.040.558

Kaynak: BOA EV.HMH.d 1093; 1148

1700-1701 yılında 60.000 akçelik tutar, Mısır Çarşısı'ndaki attar dükkanının muhtemelen tekrardan icareteyn usulü ile açık artırmaya çıkmasına rağmen, dükkanın bir önceki mal sahibi üzerinde devam etmesi mukabilinde vefat eden kiracının kardeşine ödenmiştir. 1701-1702 yılında sakabaşının Şam'daki evinin tamirine 35.100 akçe, Soma'daki suyollarının tamir masrafına da 18.000 akçe sarfedilmiştir.

5. Değerlendirme ve Sonuç

Hatice Turhan Sultan Evkafı'na ait hem bu çalışmada incelenen hem de daha önce çalışılan muhasebe bilançoları gelir ve gider kısımlarıyla birlikte Tablo 13'te verilmiştir. Evkafın 1687-88 bilançosunda emval-i müteferrika gelirlerinin diğer bilançolara göre fazla olması ve 1691-92 bilançosunda ise fazla gurusun¹⁵ gelirlere eklenmesi neticesinde bu iki yıldaki toplam gelir, 1700-01 ile 1701-02 bilançolarından fazladır. Böyle bir durum olmadığı 1693-94

¹⁵ Fazla olarak bilanço gelirlerine 25.752 guruş eklenmiştir. Bu meblağın 495.720 akçesi çiftlik mukataalarının fazla gelirinden, 534.360 akçesi de Darüssaade Hazinesi tarafından kabz edilen cizye gelirinin vakfa iadesi neticesinde oluşmuştur (İçeloğlu, 1998, s. 83).

bilançosunda ise gelirler 4 milyon akçe civarında seyrederek, 1700-01 ile 1701-02 bilançolarına göre 500 bin akçe düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 13: Evkafın Beş Senelik Gelir, Gider ve Bakileri (Akçe)

Bilanço	1687-88	%	1691-92	%	1693-94	%	1700-01	%	1701-02	%
Asl-ı mâl	4.558.940		4.915.140		3.976.642		4.532.720		4.511.880	
Müşâherât	76.900	1,69	71.220	1,45	75.536	1,90	94.500	2,08	94.500	2,09
Mukâta'ât	3.690.000	80,94	3.813.840	77,59	3.821.040	96,09	4.394.780	96,96	4.395.780	97,43
Emvâl-i müteferrika	792.040	17,37	-		80.066	2,01	43.440	0,96	21.600	0,48
Fazla Guruş	-		1.030.080	20,96	-		-		-	
Vuzî'a min zâlik	2.024.421		2.451.353		2.107.042		2.174.631		2.033.940	
Veżâ'if	1.240.200	61,26	1.374.500	56,07	1.401.560	66,52	1.453.360	66,80	1.449.660	71,30
İhrâcât	784.221	38,74	1.076.853	43,93	705.482	33,48	721.271	33,15	584.280	28,74
Bâki	2.534.519		2.463.787		1.869.600		2.358.089		2.477.940	
Yekûn	2.940.197		2.252.800		1.689.600		2.069.728		2.040.558	
Sahhu'l-bâki	-405.678		210.987		180.000		288.361		437.382	

Kaynak: BOA EV.HMH.d 1093; 1148; İceloğlu, 1998, s. 157.

Evkafın gelir kısımlarına bilançolar itibariyle bakıldığında, öncelikle kira gelirleri olan müşâherat gelirlerinin 1700-01 ve 1701-02 bilançolarında, önceki bilançolara göre %23-33 artış gösterdiği görülmektedir. Bu durum müşâherat gelirlerinin toplam gelirler içerisindeki oranlarının yükselmesinden de izlenebilmektedir.

Evkafın 1687-88 ve 1691-92 bilançolarında gelirlerin ortalama %80'ini oluşturan mukataa gelirleri, 1693-94, 1700-01 ile 1701-02 bilançolarında ise %97'sini oluşturarak, vakıf gelirleri içerisindeki payını ciddi oranda artırmıştır. 1693-94 bilançosunda mukataa gelirlerinin oranının daha önceki bilançolara göre yüksek olması, toplam gelirin önceki bilançolara göre düşük olmasından kaynaklanmaktadır. 1693-94 bilançosunda mukataa gelirlerinin oranı 1700-01 ile 1701-02 bilançolarıyla aynı seviyelerde olsa da, 1700-01 ile 1701-02 bilançoları yarım milyon akçe fazladır.

Evkafın mukataa gelirlerinin seyrini biraz daha ayrıntılı incelemek amacıyla beş senelik mukataa gelirleri Tablo 14'te gösterilmiştir.

Tablo 14: Evkafın Beş Senelik Mukataa Gelirleri (Akçe)

Mukâta'ât	1687-88	1691-92	1693-94	1700-01	1701-02
Mukâta'a-i İzdin ve tevâbi'uhâ	1.200.000	567.600	567.600	840.000	840.000
Mukâta'a-i Alasonya ve tevâbi'uhâ	1.200.000	432.960	432.960	620.000	620.000
Mukâta'a-i Köleler ve tevâbi'uhâ der-livâ-i Tırhala	600.000	396.600	396.600	490.000	490.000
Mukâta'a-i tahmîs-i kahve	600.000	723.600	730.800	727.200	727.200
Cizye-i gebrân-ı re'âyâ-yı mukâta'ât-ı mezkûrîn	-	1.603.080	1.603.080	1.603.080	1.603.080
Mukâta'a-i çiftlik-i vakf der-karye-i Bergama ve Soma	60.000	60.000	60.000	80.000	80.000
Mukâta'a-i çiftlik der-cezîre-i Girit	24.000	24.000	24.000	24.000	24.000
Mukâta'a-i çiftlik-i vakf der-nezd-i Alemdağı	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000
Mukâta'a-i kethüdâlık-ı attârân-ı sûk-ı cedid	-	-	-	4.500	5.500
Toplam	3.690.000	3.813.840	3.821.040	4.394.780	4.395.780

Kaynak: BOA EV.HMH.d 1093; 1148; İceloğlu, 1998, s. 157.

Tabloda öncelikle dikkat çeken husus, 1687-88 bilançosunda cizye gelirlerinin İzdin, Alasonya ve Köleler'den tahsil edilen mukataa gelirleri içerisinde gösterilmesidir. Diğer dört

bilançoda da cizye gelirleri ayrı olarak verilmiştir. 1700-01 ile 1701-02 bilançolarına bakıldığında mukataa gelirlerindeki artışlar kolaylıkla izlenebilmektedir. Buna göre İzdin'den gelen mukataa gelirleri 272.400 akçe, Alasonya'dan gelen 187.040 akçe, Köleler'den gelen 93.400 akçe, Bergama ve Soma'daki çiftlik mukataalarından gelen gelir ise 20.000 akçe artış göstermiştir. Mısır Çarşısı'ndaki attar kethüdalığının mukataa gelirine ise önceki üç bilançoda rastlanılmamaktadır. Bilançolarda mukataa gelirleri içerisinde gösterilen cizye geliri ile Alemdağı ve Girit'teki mukataa gelirlerinde bir değişiklik gözükmemektedir. Tahmis-i kahve mukataasında ise 3-4 binlik bir artış ve azalış izlenebilmektedir.

Evkafın giderlerinde ise on beş senelik dönemde düzenli gider olan personel masraflarında bir artış sözkonusu iken, düzensiz gider olan ihracat harcamalarında ise önceki bilançolara göre bir düşüş gerçekleşmiştir.

Sonuç olarak söylenebilir ki, Hatice Turhan Sultan Evkafı'nın gelir kaynaklarının, geçen süre içerisinde faaliyetlerine devam ettiği ve mukataa gelirlerinin yekun gelir içerisindeki oranının büyüdüğü bilançolardan izlenebilmektedir. Bununla birlikte giderlerinde ise yekunda bir artış olmasa da, personel masraflarında bir artış bulunmaktadır. Evkaf gelirlerinin %5 ile 10'u arasında bir meblağın vakfın kasasında kalması, ilerleyen yıllarda evkafın gelir kaynaklarını ve faaliyet alanlarını büyütme potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir. 18. yüzyıl başında evkafın, vakfiyedeki şartlar dahilinde faaliyetlerine devam ettiği ve malî durumunun da iyi olduğu izlenimi bilançolar vasıtasıyla edinilebilmektedir.

KAYNAKÇA

- BOA Evkaf Haremeyn Muhasebeciliği Defterleri (EV.HMH.d) 1093, 1148.
- ABDİ PAŞA, A. (2008). *Vekâyi-nâme: [Osmanlı Tarihi (1648-1682)] Tahlil ve Metin Tenkidi*. (Haz.) Fahri Ç. Derin. İstanbul: Çamlıca Basım Yayın.
- ARSLANTÜRK, H. A. (2012). *Turhan Valide Sultan Vakfiyesi*. İstanbul: Okur Kitaplığı.
- AYVANSARÂYI H. E., ALİ S. E., SÜLEYMÂN B. E. (2001). *Hadikatü'l-Cevâmi': (İstanbul Camileri ve Diğer Dîmî-Sivil Mi'mârî Yapılar)*. (Haz.) Ahmed Nezih Galitekin. İstanbul: İşaret Yayınları.
- BARKAN, Ö. L. (2006). "Süleymaniye Cami ve İmaret Tesislerine Ait Yıllık Bir Muhasebe Bilânçosu 993/994 (1585/1586)". *Vakıflar Dergisi*, IX: 109-124.
- ÇOBANOĞLU, A. V. (2013). "Yenicami Külliyesi". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Cilt 43: 439-442.
- İÇELOĞLU, A. (1998). İstanbul Yeni Cami Vakfiyesi ve 1687/1688, 1691/1692, 1693/1694 Yılları Bilanço Tahlilleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- İstanbul Yeni Cami Ve Hünkâr Kasrı. (1944). İstanbul: Vakıflar Genel Müdürlüğü
- KARACA, F. "Turhan Sultan". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, Cilt 41. s. 423-425.
- PAKALIN, M. Z. (1983). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*. II. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- PEİRCE, L. P. (1996). *Harem-i Hümayun: Osmanlı imparatorluğu'nda Hükümranlık ve Kadımlar*. (Çev.) Ayşe Berktaş. İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.
- SERTOĞLU, M. (1986). *Osmanlı Tarih Lûgati*. 2. Baskı. İstanbul: Enderun Kitabevi.
- TANMAN, M. B. (2001). "Kasr-ı Hümayun". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ans.*, Cilt 4. s. 573-575.
- THYS-ŞENOCAK, L. (2009). *Osmanlı İmparatorluğu'nda Kadın Baniler Hadice Turhan Sultan*. (Çev.) Ayla Ortaç. İstanbul: Kitap Yayınevi.
- ULUÇAY, M. Ç. (2012). *Padişahların Kadınları ve Kızları*. 6. Basım. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- ÜLGEN, A. S. (1942). "Yeni Cami". *Vakıflar Dergisi*, Cilt II: 387-98.

Ek 1: Hatice Turhan Sultan Evkafı'nın 1700/1701 ve 1701/1702 Yıllarına Ait Muhasebe Bilançoları (Akçe)

I- Gelirler		1111-12	1112-1113
Ani'l-mahsûlât ma'a emvâl-i müteferrika-i mezbûrîn		4.532.720	4.511.880
A-	Ani'l-müşâherât fi't-târihi'l-mezbûr	94.500	94.500
1	Ani'l-mahsûl-i icâre-i dekâkîn-i İstanbul ve Kasımpaşa ma'a saray-ı Hacı Hüseyin Efendi der-yed-i müste'cirîn an-tahsîl-i Hasan Efendi câbî an-evvel-i Mart vâcib sene 1111	70.500	70.500
2	An-mahsûl-i icâre-i kıst-ı bostan-ı vakf der-bağçe-i Ayazma der-Üsküdar der-yed-i ser-bölük-i bostaniyân-ı bağçe-i m. fi't-târihi'l-mezbûr	20.000	20.000
3	Ani'l-mahsûl-i icâre-i bağçe-i etrâf-ı câmi'-i şerîf ve türbe der-yed-i Osman ve Mustafa ber-vech-i iştirâk-ı müste'cirîn fi't-târihi'l-mezbûr	4.000	4.000
B	Ani'l-mukâta'ât an-evvel-i Mart vâcib sene 1111 ilâ gâye-i Şubat vâcib sene-i minhû	4.394.780	4.395.780
1	An-mahsûl-i mukâta'a-i İzdin ve tevâbi'uhâ der-vilâyet-i Rumeli der-uhde-i mültezim-i mukâta'a-i mezbûre an-evvel-i Mart vâcib sene 1111	840.000	840.000
2	An-mahsûl-i mukâta'a-i Alasonya ve tevâbi'uhâ der-livâ-i Tırhala der-vilâyet-i Rumeli der-uhde-i Salih Ağa mültezim an-evvel-i Mart vâcib sene	620.000	620.000
3	An-mahsûl-i mukâta'a-i Göleler ve tevâbi'uhâ der-livâ-i Tırhala der-vilâyet-i Rum der-uhde-i Ali Ağa mültezim an-evvel-i Mart vâcib sene	490.000	490.000
4	An-mahsûl-i mukâta'a-i tahmîs-i kahve der-nezd-i câmi'-i şerîf der-uhde-i mütevellî-i vakıf ber-müceb-i maktû' dâde an-evvel-i Mart vâcib sene	727.200	727.200
5	An-mahsûl-i cizye-i gebrân-ı re'âyâ-yı mukâta'ât-ı mezkûrîn an-cânib-i mûrî istirdâd şüde an-tahsîl-i mütevellî-i müşârun-ileyh vâcib sene 1112 Fî sene Gurus-ı esedî 13.359 aded, fi 120	1.603.080	1.603.080
6	An-mahsûl-i mukâta'a-i çiftlik-i vakf der-karye-i Bergama ve Soma der-vilâyet-i Anadolu der-uhde-i mültezim-i mukâta'a-i m. an-evvel-i Mart vâcib sene	80.000	80.000
7	An-mahsûl-i mukâta'a-i çiftlik der-cezîre-i Girit der-uhde-i Hüseyin Çelebi mütevellî-i vakf-ı cezîre-i m. an-evvel-i Mart vâcib	24.000	24.000
8	An-mahsûl-i mukâta'a-i çiftlik-i vakf der-nezd-i kûh-i Alem der-uhde-i Salih Ağa mültezim an-evvel-i Mart vâcib	6.000	6.000
9	An-mahsûl-i mukâta'a-i kethüdâlık-ı attârân-ı sûk-ı cedîd an-yed-i Mustafa Kethüdâ bâ-berât-ı âlişân ber-vech-i maktû' dâde vâcib sene	4.500	5.500
C	An-emvâl-i müteferrika-i mezkûrîn	43.440	21.600
1	An-yed-i Ümmühân Hâtun berây-ı mu'accele-i hisse-i dükkân-ı ketânî an-[mahlûl]-i Şerife Râbia Hâtun fûrûht şüde	16.200	-
2	An-yed-i Mustafa bin Ahmed berây-ı mu'accele-i hisse-i dükkân-ı bâzârî an-[mahlûl]-i Emetullah Hâtun der-Kasımpaşa an-cânib-i vakf fûrûht şüde	14.280	-
3	An-yed-i el-Hâc Salih bin Hacı Ali berây-ı mu'accele-i dükkân-ı ketânî an-[mahlûl]-i Emine Hâtun bint-i Hacı Mustafa an-cânib-i vakf	12.960	-
4	An-yed-i Hacı Salih bin Halil berây-ı mu'accele-i rub' hisse-i dükkân-ı ketânî an-[mahlûl]-i Ebubekir veled-i Hacı Mustafa	-	21.600
II- Giderler			
Vuzi'a min zâlik		2.175.631	2.033.940
A	El-vezâ'if Yevmiyye 3.928 Fî Sene ve 10 Yevmen	1.453.360	1.449.660
1	An-cemâ'at-i hademe-i dâru'l-kurrâ-i vakf Yevmiyye 185 Fî sene ve 10 yevmen	68.450	68.450
2	An-cemâ'at-i hademe-i câmi'-i şerîf Yevmiyye 354 Fî sene ve 10 yevmen	130.980	130.980
3	An-cemâ'at-i hâfızân-ı câmi'-i şerîf Yevmiyye 82 Fî sene ve 10	30.340	30.340

	yevmen			
4	An-cemâ'at-i mü'ezzinân-ı câmi'-i şerîf yevmen	Yevmiyye 169 Fî sene ve 10	62.530	62.530
5	An-cemâ'at-i kayyumân-ı câmi'-i şerîf Yevmen	Yevmiyye 71 Fî sene ve 10	26.270	26.270
6	An-cemâ'at-i eczâhânân-ı câmi'-i şerîf fî vakti's-subh 10 yevmen	Yevmiyye 95 Fî sene ve	35.150	35.150
7	An-cemâ'at-i eczâhânân-ı câmi'-i şerîf fî vakti'z-zuhr 10 yevmen	Yevmiyye 95 Fî sene ve	35.150	35.150
8	An-cemâ'at-i eczâhânân-ı câmi'-i şerîf fî vakti'l-asr 10 yevmen	Yevmiyye 95 Fî sene ve	35.150	35.150
9	An-cemâ'at-i müsebbihîn-ı câmi'-i şerîf 10 yevmen	Yevmiyye 63 Fî sene ve	23.310	23.310
10	An-cemâ'at-i sirâciyân-ı câmi'-i şerîf yevmen	Yevmiyye 95 Fî sene ve 10	35.150	35.150
11	An-cemâ'at-i ferrâşân-ı câmi'-i şerîf 10 yevmen	Yevmiyye 168 Fî sene ve	62.160	62.160
12	An-cemâ'at-i bevâbân ve mezbele-keşân ve gayruhû 10 yevmen	Yevmiyye 68 Fî sene ve	25.160	25.160
13	An-cemâ'at-i hademe-i türbe-i şerîf 10 yevmen	Yevmiyye 125 Fî sene ve	46.250	46.250
14	An-cemâ'at-i eczâhânân-ı türbe-i şerîf fî vakti's-subh 10 yevmen	Yevmiyye 95 Fî sene ve	35.150	35.150
15	An-cemâ'at-i eczâhânân-ı türbe fî vakti'z-zuhr 10 yevmen	Yevmiyye 95 Fî sene ve	35.150	35.150
16	An-cemâ'at-i eczâhânân-ı türbe fî vakti'l-asr 10 yevmen	Yevmiyye 95 Fî sene ve	35.150	35.150
17	An-cemâ'at-i müsebbihîn-ı türbe-i şerîf 10 yevmen	Yevmiyye 63 Fî sene ve	23.310	23.310
18	An-cemâ'at-i müstahfızân-ı türbe fî vakti'n-nehâr 10 yevmen	Yevmiyye 45 Fî sene ve	16.650	16.650
19	An-cemâ'at-i müstahfızân-ı türbe fî vakti'l-leyl 10 yevmen	Yevmiyye 45 Fî sene ve	16.650	16.650
20	An-cemâ'at-i eczâhânân be-rûh-ı Fatma Sultân der-câmi'-i şerîf Yevmiyye 65 Fî sene ve 10 yevmen		24.050	24.050
21	An-cemâ'at-i eczâhânân be-rûh-ı Mehmed Ağa der-câmi'-i şerîf Yevmiyye 65 Fî sene ve 10 yevmen		24.050	24.050
22	An-cemâ'at-i eczâhânân be-rûh-ı Fatma Sultân der-türbe-i Sultân Mustafa Hân der-nezd-i câmi'-i şerîf-i Ayasofya-i Kebîr yevmen	Yevmiyye 63 Fî sene ve 10	23.310	23.310
23	An-cemâ'at-i zâbitân-ı eczâ-i m. Yevmiyye 7 Fî sene ve 10 yevmen		2.590	2.590
24	An-cemâ'at-i eczâhânân be-rûh-ı Fatma Sultân der-türbe-i Sultân Osman der- Bursa Yevmiyye 63 Fî sene ve 10 yevmen		23.310	23.310
25	An-cemâ'at-i zâbitân-ı eczâ-i m. Yevmiyye 7 Fî sene ve 10 yevmen		2.590	2.590
26	An-cemâ'at-i hademe-i mu'allimhâne-i vâkife-i müşârün ve 10 yevmen	Yevmiyye 44 Fî sene ve	16.280	16.280
27	An-cemâ'at-i hademe-i mekteb-i Hasan Efendi defterdâr-ı sâbık Yevmiyye 20 Fî sene ve 10 yevmen		7.400	7.400
28	An-cemâ'at-i eczâhânân be-rûh-ı vâkife-i müşârün-ileyhâ der-câmi'-i şerîf-i Ayasofya-i Kebîr		26.640	26.640

	Yevmiyye 72 Fî sene ve 10 yevmen		
29	An-cemâ'at-i hademe-i mescid-i şerîf-i Tahtaminare der-nezd-i câmi'-i şerîf Yevmiyye 5 Fî sene ve 10 yevmen	1.850	1.850
30	An-cemâ'at-i sebîlciyân-ı vakf Yevmiyye 53 Fî sene ve 10 yevmen	19.610	19.610
31	An-cemâ'at-i meremmât-yân ve râh-ı âbiyân-ı vakf Yevmiyye 73 Fî sene ve 10 yevmen	27.010	27.010
32	An-cemâ'at-i huddâm-ı mezkûrîn Yevmiyye 69 Fî sene ve 10 yevmen	25.530	25.530
33	An-cemâ'at-i eczâhânân be-rûh-ı Mehmed Hân der-türbe-i vâkıfe-i m. [Yevmiyye] 96 Fî sene ve 10 yevmen	35.520	35.520
34	An-cemâ'at-i zâbitân-ı vakf Yevmiyye 450 Fî sene ve 10 yevmen	166.500	166.500
35	An-cemâ'at-i du'âgûyân-ı evkâf-ı m. Yevmiyye 411 Fî sene ve 10 yevmen	152.070	152.070
36	An-cemâ'at-i hisse-horân-ı tahmîs-i kahve a) Yevmiyye 200 Fî sene ve 10 yevmen b) Yevmiyye 190 Fî sene ve 10 yevmen	74.000	70.300
37	An-cemâ'at-i hademe-i mekteb-i Abbas Ağa der-mahalle-i Nevbethâne Yevmiyye 20 Fî sene ve 10 yevmen	7.400	7.400
38	An-cemâ'at-i hademe-i câmi'-i Yusuf Ağa birader-i vâkıfe-i müşârun-ileyhâ Yevmiyye 42 Fî sene ve 10 yevmen	15.540	15.540
B	Ani'l-ihracât ma'a meremmât-ı mezkûrîn	722.271	584.280
B1	Be-cihet-i ihracât-ı mezkûrîn [436.293] ¹⁶	437.293	358.615
1	Be-cihet-i bahâ-i şem'-i asel berây-ı levâzım-ı câmi'-i şerîf 154 kıyye, fi 120	18.480	18.480
2	Be-cihet-i bahâ-i revgan-ı zeyt berây-ı kanâdîl-i câmi'-i şerîf ve minâre ve gayruhû bi'd-defa'ât a) 4.000 kıyye, fi 25 b) 4.000 kıyye, fi 26	100.000	104.000
3	Be-cihet-i ücret-i hammâlân ve kantarî berây-ı revgan-ı zeyt ve gayruhû bi'd- defa'ât harc şüde	2.000	2.000
4	Be-cihet-i bahâ-i melbûsât berây-ı sıbyânân-ı mekteb ber-müceb-i şart-ı vâkıfe-i müşârun-ileyhâ	29.800	30.815
5	Be-cihet-i bahâ-i ahger berây-ı levâzım-ı sıbyânân-ı mekteb-i şerîf ve kasr-ı hümâyûn ve hademe-i türbe 3000 kıyye	3.100	3.100
6	Be-cihet-i bahâ-i hatab berây-ı hademe-i kasr-ı hümâyûn	-	500
7	Be-cihet-i bahâ-i buriyâ-i sâz berây-ı levâzım-ı câmi'-i şerîf bi'd-defa'ât harc u sarf şüde a) - b) 100 Aded, fi 35	17.258	3.500
8	Be-cihet-i bahâ-i selc berây-ı levâzım-ı sebîlhâne-i vakf ber-müceb-i şart-ı vâkıfe	20.000	20.000
9	Be-cihet-i bahâ-i kırtâs berây-ı levâzım-ı defâtir-i vakf	1.500	1.500
10	Be-cihet-i bahâ-i kanâdîl berây-ı câmi'-i şerîf ve minâre ve gayruhû bi'd-defa'ât 1000 aded, fi 3	3.000	3.000
11	Be-cihet-i bahâ-i kaz-pâyı ve cârûb ve sünger ve harc-ı mahya	2.220	1.250
12	Be-cihet-i ücret-i efsânde-i kalıçehâ-i câmi'-i şerîf ber-müceb-i mu'tâd-ı kadîm	1.200	1.200
13	Be-cihet-i bahâ-i şem'-i asel berây-ı câmi'-i Yusuf Ağa der-Hisâr-ı Rumeli 5 kıyye, fi 120	600	600
14	Be-cihet-i edâ-i akçe-i meremmât-ı hâne-i imâmân-ı câmi'-i şerîf Neferen 2, fi şehri 600 Fî sene ve 10 yevmen	7.400	7.400
15	Be-cihet-i küsûr-ı akçe ve bahâ-i destâr ve kozalak der-hîn-i tevzî'ât-ı vezâ'if ve	13.700	10.000

¹⁶ Defterde toplam olarak 437.293 akçe yazılıdır. Fakat verilen ihracat kalemlerinin toplamı 436.293 akçedir. Bundan dolayı meblağ kısmına defter toplamı, iç tarafa da kalemlerin toplamı yazılmıştır.

	in'âm-ı fukarâ der-yevm-i mezbûr bi'd-defa'ât		
16	Be-cihet-i harc-ı ta'âm-ı zâbitân-ı vakf der-eyyâm-ı tevzî'ât-ı vezâ'if bi'd-defa'ât a) - b) Aded 11, fî 1.500	18.500	16.500
17	Be-cihet-i bahâ-i şem'-i revgan berây-ı türbe-i şerîf beher yevm fi 14 Fî sene ve 10 yevmen	1.440	1.440
18	Be-cihet-i edâ-i akçe-i ihzârîyye-i câbiyân-ı vakf ber-mûceb-i mu'tâd-ı kadîm	3.000	3.000
19	Be-cihet-i edâ-i bahârîyye-i sıbyânân-ı mekteb-i şerîf ber-mûceb-i mu'tâd-ı kadîm	3.000	3.000
20	Be-cihet-i ta'âmiyye-i mü'ezzinân-ı câmi'-i şerîf der-şehr-i Ramazânü'l-mübârek ber-mûceb-i mu'tâd-ı kadîm	2.000	2.000
21	Be-cihet-i in'âm-ı huddâm-ı kayyumân ve türbedârân ve câbi-i vakîf der-yevm-i tevzî'ât-ı kayyum bi'd-defa'ât	7.900	7.900
22	Be-cihet-i bahâ-i ahger berây-ı mü'ezzinân-ı câmi'-i şerîf bi'd-defa'ât 500 kıyye	500	500
23	Be-cihet-i harc-ı mahya ve bahâ-i kutu ve sandık ve zincir ve gayruhû	-	3.000
24	Be-cihet-i bahâ-i buriyâ-i Mısırî berây-ı câmi'-i şerîf an-cânib-i Mısır âmed 37 aded, fî 1200	44.400	-
24	Be-cihet-i ücret-i seffine-i Mısırî berây-ı buriyâ-i mezbûr	6.450	-
25	Be-cihet-i ücret-i buriyâ berây-ı pûşide-i buriyâ-i mezbûre	3.000	1.280
26	Be-cihet-i ücret-i hammâlân ve sargı ve gayruhû berây-ı buriyâ	1.500	-
27	Be-cihet-i bahâ-i buriyâ-i Mısırî berây-ı câmi'-i şerîf der-İstanbul iştirâ şüde	3.030	-
28	Be-cihet-i bahâ-i buriyâ-i Mısırî berây-ı câmi'-i Yusuf Ağa der-Hisâr-ı Rumeli a) 14 aded, fî 185 b) -	2.590	450
29	Be-cihet-i bahâ-i revgan-ı zeyt berây-ı câmi'-i şerîf-i mezbûr 25 kıyye, fî 30	750	750
30	Be-cihet-i bahâ-i şem'-i revgan berây-ı câmi'-i mezbûr 25 kıyye, fî 30	750	750
31	Be-cihet-i bahâ-i cârûb ve bardak berây-ı sebîlhâne-i vakf	-	120
32	Be-cihet-i bahâ-i kalay berây-ı levâzım-ı maşrabahâ-i evânî-i sebîlhâne ve gayruhû	860	720
33	Be-cihet-i edâ-i vazîfe-i aşirhan Ramazân-ı şerîf ibtidâ ta'yîn şüde Neferen 3, beher nefer fî 2400	7.200	7.200
34	Be-cihet-i bahâ-i ûd ve anber der-hîn-i defn-i şehzâde	-	2.100
35	Be-cihet-i bahâ-i anber ve ûd ve meyve ve şükûfe berây-ı müjde-i hümâyûn der-âmeden-i şehriyârî a) Eyyâm 4 aded	20.365	5.220
36	Be-cihet-i bahâ-i ûd ve anber berây-ı der-hîn-i vefât-ı Fatma Sultan	3.660	-
37	Be-cihet-i ihrâc-kerden-i mezbele-i türbe-i şerîf ve bahâ-i göze berây-ı sebîlhâne-i mezbûr	260	-
38	Be-cihet-i bahâ-i astar berây-ı levâzım-ı vaz'-ı kisve-i şerîf der-câmi'-i mezbûr	360	-
39	Be-cihet-i bahâ-i kirpas ve şem'-i asel-i sürh berây-ı tevârîh-i surre-i vezâ'if	-	1.850
40	Be-cihet-i bahâ-i in'âm-ı fukarâ-i müslimîn der-surre tevzî'-i vezâ'if	-	1.850
41	Be-cihet-i edâ-i müjdegâne ve dellâliyye berây-ı mahlulât-ı vakf ber-mûceb-i mu'tâd-ı kadîm	3.720	2.160
42	Be-cihet-i harc-ı tezkire-i mukâta'a-i Haremeynü'ş-Şerîfeyn berây-ı teslîm-i akçe-i Haremeyn ber-mûceb-i mu'tâd-ı kadîm	4.200	4.200
43	Be-cihet-i harc-ı tezkire-i cizye der-hîn-i istirdâd an-cânib-i mîrî	16.200	16.200
44	Be-cihet-i bahâ-i koğa ve cârûb ve resen ve gayruhû berây-ı câmi'-i şerîf-i Yusuf Ağa der-Hisâr-ı Rumeli a) bahâ-i koğa ve cârûb ve resen ve gayruhû b) bahâ-i delv ve resen ve gayruhû	400	400
45	Be-cihet-i harc-ı râh-ı tahsîl-i mâl-ı vakf ve harc-ı evâmîr-i aliyye berây-ı mesâlih-i vakf bi'd-defa'ât harc u sarf şüde	5.000	-
46	Be-cihet-i harc-ı imzâ-i mevlânâ müfettiş efendi berây-ı muhâsebe-i vakf ber-	3.000	3.000

→			
	müceb-i mu'tâd-ı kadîm		
47	Be-cihet-i edâ-i vazîfe-i Seyyid Mahmud Efendi şeyh-i zâviye-i Ahmed Paşa ma'a fukarâ-i zaviye-i mezbûre vâcib sene 1112 an-mâl-ı mukâta'a-i İzdin edâ şüde Yevmiyye 12 Fî sene ve 10 yevmen	-	4.440
48	Be-cihet-i harc-ı kisedâriyye ve huddâmiyye ve gayruhû beray muhâsebe-i vakf ber-müceb-i mu'tâd-ı kadîm	-	12.000
49	Be-cihet-i bahâ-i cârûb ve fitil berây-ı sirâciyân ve kayyumân ve ferrâşân ve gayruhû ber-müceb-i mu'tâd-ı kadîm	-	9.240
50	Be-cihet-i harc-ı müteferrika-i evkâf-ı şerîf an-yed-i mütevellî-i vakıf-ı şerîf ber-müceb-i mu'tâd-ı kadîm a) Berây-ı harc-ı muhâsebe 40.000 akçe, Berây-ı harc-ı sâire 12.000 akçe b) Harc-ı müteferrika	52.000	40.000
B2	Ani'l-üçürât-ı mezkûrîn	12.020	10.400
1	Be-cihet-i ücret-i mâhya-i minâre der-şehr-i Ramazân-ı şerîf vâcib sene 1111 ber-müceb-i mu'tâd-ı kadîm sarf şüde	3.600	3.600
2	Be-cihet-i ücret-i kandilciyân-ı minâreteyn-i câmi'-i şerîf ber-müceb-i mu'tâd-ı kadîm	3.600	-
3	Be-cihet-i ücret-i müstahfızân-ı sûk-ı cedîd beher yevm fî 16 akçeden ber-müceb-i mu'tâd-ı kadîm Fî sene ve 10 yevmen	2.220	2.220
4	Be-cihet-i ücret-i bağbân der-şehr-i Ramazân berây-ı muhâfaza-i harem-i şerîf ber-müceb-i mu'tâd-ı kadîm	1.000	1.000
5	Be-cihet-i ücret-i şerbetciyân der-şehr-i Ramazân-ı şerîf ber-müceb-i mu'tâd-ı kadîm fi't-târihi'l-mezbûr	1.200	1.200
6	Be-cihet-i ücret-i sakâyân berây-ı eşribe-i asel ber-müceb-i mu'tâd-ı kadîm	400	400
7	Be-cihet-i ücret-i mücellid ve harc-ı sâire berây-ı meremmât-ı eczâ-i şerîfe	-	1.860
8	Be-cihet-i ücret-i mezbele-keşân-i tekve-i Şeyh Veli Efendi	-	120
B3	Be-cihet-i edâ-i mukâta'ât-ı zemînhâ ve ta'âm-bahâ-i bostaniyân ve gayruhû	173.687	173.687
1	Be-cihet-i edâ-i mukâta'ât-ı zemînhâ berây-ı ba'zı evkâf ber-müceb-i temessükât an-gurre-i M.sene () ilâ gâye-i sene-i minhû Fî sene	30.687	30.687
2	Be-cihet-i edâ-i ta'âm-bahâ-i bostaniyân-ı hâssa hâne-i kebîr der-şehr-i N. vâcib sene () ber-müceb-i temessük	45.000	45.000
3	Be-cihet-i edâ-i ta'âm-bahâ-i bostaniyân-ı hâssa-i ser-bekciyân-ı hâssa der-şehr-i Ramazân vâcib sene () ber-müceb-i temessük	40.000	40.000
4	Be-cihet-i edâ-i ta'âmiyye-i bostaniyân-ı hâssa-i bekciyân-ı koz der-şehr-i Ramazân vâcib sene () ber-müceb-i temessük	10.000	10.000
5	Be-cihet-i edâ-yi ta'âmiyye-i bostaniyân-ı hâssa-i arabacıyân der-şehr-i Ramazân vâcib sene () ber-müceb-i temessük	10.000	10.000
6	Be-cihet-i edâ-i ta'âmiyye-i fukarâ-i mesâkîn-i Üsküdar der-şehr-i Ramazân vâcib sene () ber-müceb-i temessük	12.000	12.000
7	Be-cihet-i edâ-i ta'âmiyye-i fukarâ-i mesâkîn-i Üsküdar beher şehr fî 500 akçeden vâcib sene	6.000	6.000
8	Be-cihet-i edâ-i vezâ'if-i vakf-ı merhûm Mustafa Efendi kethüdâ-yi vâkife-i müşârun-ileyhâ vâcib sene () ber-müceb-i temessük Fî sene	20.000	20.000
B4	Ani'l-meremmât-ı mezkûrîn	99.271	41.578
1	Be-cihet-i harc-ı meremmât-kerden-i fûrunhâ-i tahmîs-i kahve an-yed-i emin-i tahmîs bi'd-defa'ât harc şüde	1.631	-
2	Be-cihet-i harc-ı meremmât-kerden-i hazîne-i âb ber-müceb-i defter-i müfredât a) meremmât-kerden-i hazîne-i âb b) harc-ı meremmât-kerden-i hazîne-i râh-ı âb ma'a bâbhâ-i kenîfihâ	2.591	3.758
3	Be-cihet-i harc-ı meremmât-kerden-i havuz-ı kebîr an-yed-i Hacı Mehmed râh-ı âbî	1.510	-

4	Be-cihet-i harc-ı meremmât-kerden-i câmi'-i Yusuf Ağa der-Hisâr-ı Rumeli ma'a hâne-i imâm-ı câmi'-i mezbûr ber-mûceb-i hüccet-i şer'iyye	38.887	-
5	Be-cihet-i harc-ı meremmât-kerden-i sakf-ı sûk-ı cedîd ber-mûceb-i defter-i müfredât an-yed-i Nasuh bi'd-defa'ât	7.520	-
6	Be-cihet-i def'a meremmât-kerden-i sakf-ı sûk-ı cedîd ber-mûceb-i defter-i müfredât an-yed-i Nasuh el-mezbûr	2.484	-
7	Be-cihet-i harc-ı meremmât-kerden-i râh-ı âb an-yed-i râh-ı âbî bi'd-defa'ât sarf şüde	2.115	5.670
8	Be-cihet-i harc-ı meremmât-kerden-i camhâ-i câmi'-i şerîf ve türbe-i latîfe ber-mûceb-i defter-i müfredât a) camhâ-i câmi'-i şerîf ve türbe-i latîfe b) camhâ-i câmi'-i şerîf	1.095	1.890
9	Be-cihet-i harc-ı meremmât-kerden-i sürb-i kubbehâ-i sûk-ı cedîd ber-mûceb-i defter-i müfredât	6.798	-
10	Be-cihet-i def'a meremmât-kerden-i sürb-i kubbehâ-i sûk-ı cedîd ber-mûceb-i defter-i müfredât	6.371	-
11	Be-cihet-i harc-ı meremmât-kerden-i dolab ve gayruhu der-bostan-ı Üsküdar ve gayruhû an-yed-i İsmail ser-bölük-i bağçe-i m. ber-mûceb-i defter-i müfredât	1.500	1.561
12	Be-cihet-i müceddeden binâ-kerden-i oda der-tekye-i Şeyh Veli Efendi ber-mûceb-i defter-i müfredât b) Meremmât-ı kerden-i tekye	2.889	3.190
13	Be-cihet-i harc-ı nev-sâhten-i (...) berây-ı merkad-i merhûm Sultân Mehmed Hân-ı Gâzi bâ-fermân-ı hazret-i ağa-i Dârü's-sa'âde en-nâzır	18.300	-
14	Be-cihet-i harc-ı meremmât-kerden-i türbe-i şerîf ber-mûceb-i defter-i müfredât bi'd-defa'ât sarf şüde	2.560	-
15	Be-cihet-i harc-ı meremmât-kerden-i râh-ı âb-ı câmi'-i şerîf-i karye-i ... bi'd-defa'ât	3.020	-
16	Be-cihet-i harc-ı meremmât-kerden-i bâb-ı kebîr-i harem-i câmi'-i şerîf ma'a bâb-ı türbe-i şerîf bi'd-defa'ât sarf şüde	-	4.477
17	Be-cihet-i harc-ı meremmât-kerden-i kaldırım der-piş-i mekteb ve tarîk-i ketânîyân ve bahâ-i seng ve gayruhû	-	10.272
18	Be-cihet-i harc-ı meremmât-kerden-i demir kapak-ı râh-ı âb ma'a meremmât-ı kilid-i türbe	-	1.940
19	Be-cihet-i harc-ı meremmât-kerden-i musluk-ı etrâf-ı türbe ve sebîlhâne	-	2.450
20	Be-cihet-i harc-ı meremmât-kerden-i kademhâ-i kenîfhâ-i câmi'-i şerîf	-	3.250
21	Be-cihet-i harc-ı meremmât-kerden-i musluk ve lülehâ ve gayruhû bi'd-defa'ât	-	1.860
22	Be-cihet-i harc-ı tathîr-kerden-i kârîz ma'a meremmât-ı bâbhâ-i kenîf	-	1.260
	Bâkî	2.357.089	2.477.940
	Yekûn	2.069.728	2.040.558
1	Be-cihet-i edâ-i akçe-i Haremeynü'-Şerîfeyn ber-mûceb-i şart-ı vâkıfe-i müşârun-ileyhâ teslim be-hazîne-i Dârü's-sa'âdeti'-şerîfe an-evvel-i Mart vâcib sene 1111 ber-mûceb-i tezkire-i mukâta'a-i Haremeynü'-Şerîfeyn Fî sene Guruş-ı esedî 3480 aded, fî 120	417.600	417.600
2	Be-cihet-i edâ-i akçe-i sakâ-i evvel ve sâni ve müjde-i der-râh-ı hacc-ı şerîf ber-mûceb-i şart-ı vâkıfe-i müşârun-ileyhâ der-şehr-i Receb sene 1111 ber-mûceb-i temessükât-ı mezkûrîn Fî sene Guruş-ı esedî 10.550 aded, fî 120 Berây-ı sakâ-i evvel 10.000 guruş-ı esedî Berây-ı sakâ-i sâni 300 guruş-ı esedî	1.266.000	1.266.000

→			
	Berây-ı müjdeciyân 250 guruş		
3	Be-cihet-i edâ-i akçe-i mâl-ı mîrî an-mâl-ı maktû'-ı tahmîs-i kahve ber-mûceb-i sûret-i rûznâmçe-i hümâyûn vâcib sene	149.600	149.600
4	Be-cihet-i edâ-i akçe-i âdet-i ağnâm-ı mukâta'a-i İzdin ve Göleler ve Alasonya bâ-fermân-ı hümâyûn an-cânib-i mîrî tahsîl şüde ve an-yed-i mütevellî in kadar meblağ be-cânib-i mîrî edâ şüde ber-mûceb-i defter-i memhûr-ı kalem-i cizye vâcib sene	176.528	154.258
5	Be-cihet-i edâ-i akçe-i istibkâ'-i dekâkin-i attârân der-sûk-ı cedîd berây-ı vezne-i merhûm Ahmed Efendi muhâsebe-i Haremeyn-i sâbık ber-mûceb-i hüccet-i şer'iyye in kadar meblağ teslim be-Hasan Ağa birader-i merhûm-ı mezbûr fi't-târihi'l-mezbûr	60.000	-
6	Be-cihet-i harc-ı meremmât-kerden-i hâne-i ser-sakayân der-Şam-ı Şerîf an-yed-i Hacı Hüseyin ser-saka ber-mûceb-i hüccet-i şer'iyye in kadar meblağ sarf şüde	-	35.100
7	Be-cihet-i harc-ı meremmât-kerden-i râh-ı âb der-kasaba-i Soma berây-ı imdâdiyye-i vakf ber-mûceb-i arz-ı kâdî-i Tırhala der-sene 1112	-	18.000
Sahhu'l-bâkî			
	Der-kîse-i vakf berây-ı mukâbele-i Dîvân-ı Hümâyûn b) Be-hesâb-ı guruş-ı esedî 3644,5 aded 14 para	[288.361]	287.361
	Tahrîren fî 5 şehr-i Ş. sene 1114. Te'allaka bih satara'l-fakîru ileyh te'âlâ Abdûlbâkî el-me'mûru bi-teftîşi'l-evkâf Ufiye anhû (mühür)		
	Tahrîren fî 17 şehr-i Za. sene 1114. Te'allaka bih satara'l-fakîru ileyh sübhânehû ve te'âlâ Abdûlbâkî el-me'mûr bi-teftîşi'l-evkâf Ufiye anhû. (mühür)		